

A világ legnagyobb láptartalmu fürdője.

Szezononként 130.000 láptüdővel tölti. Saját láptüdővel 30 millió köbméter. Konkurenczia nélkül kémiai tisztaságú és gyógyereje dolgában. Ideális tartózkodóhely fürdőre szoruló gyermekeknek. Ausztria és Magyarország legelőkelőbb szivgyógyító fürdője. Legerősebb szénasavas fürdő a kontinensen. Prospektus ingyen a postamest hivatalnál.

Szezon május 1-től szept. 30-ig. Fürdés ápr. 15-től okt. 30-ig. Az összes ásványvízek és forrásterm. vezérkép: Alte k. k. Feldapotheke, Wien, I. Stefansplatz.

FRANZENSBAD

Indikálva vörsergényesség, sápkór, görvökör, gyermekbetegségek, oszú, köszvény, légzőszervi, húgy- és emésztőszervi haratok, állandó székrekedés, idegbetegségek, neurasténia, hisztéria, női betegségek, izzárdmások, nyoma, szívbetegségek, szivonyosság, kronikus szivomgyulladás, szivbillentyűbántalmak, szivneurosis és szivelszorosodás ellen.

A 46 év óta fennálló divat-
:: kelme áruháza ::

BODÓ GUSZTÁV UTÓDAI

MIHÁLKOVITS ÉS SZEMERE
Budapest, IV. ker., Váci-utca 21. sz.

a ház lebontása miatt divat-
kelme és mosószővet, vala-
mint a már megérkezett

TAVASZI UJDONSÁGOKAT

tartalmazó egész raktárát
KIÁRUSITJA.

Eladásra kerülnek míg a készlet tart; Valódi angol utruhakelmék, lusztre stb. mosó delainek 65 fillér. Tiszta gyapju delainek K 1-10. Valódi francia delain K 1-30. Valódi francia mosó grenadinok K 1-30. Tiszta gyapjukelmék K 2-30-tól feljebb. Francia batiszt, perkal, zephirek mélyen leszállított árban.

A cég régi jó hírneve biztosítékot nyújt, hogy nem selejtezett áruk kerülnek eladásra üzletében.

! Virágkedvelőknek !

20 különféle fajból álló sorozat a leghálásabb szoba-cserép-növényekből, virágasztal vagy ablakpárkány díszítéshez, világoskékben díszes-üllyű 5 és 6 koronás; értékes növényeket cserép nélkül, teljes megelégedésre a legelőkelőbb árban, utánvétel, mint különlegességet szállít.

Grófi uradalom kertkezelő sége, Felsőesged, Somogyin.

Butor

izléses és szolid kivitelben, tej-, lakberendezések pész-pézn v. részletre kapható
Sárkány J.
butoriparosnál Budapest VII, Erzsébet - körút 26. műhely és raktár.

Ez az, a mit én akarok :

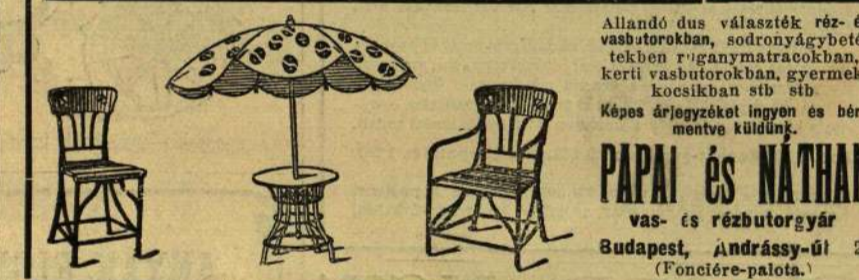
Palmolive

Trencsén Teplicz

Rádiumos kénés hévíz (36-42°C) iszapfürdők csúsz, köszvény ellen. — Festői vidék. Olasz tavaszi kúrák. Millió új építkezések. Új fürdők. Új szállók. Prospektust küld a Fürdőigazgatóság.

Lohr Mária (Kronfusz)
szőnyegperelő- és szőrmegővő gyári-intézete. * * * Telefon 57-08. Budapest, VIII. kerület, Baross-utca 85. szám.

KERTIBUTOR

Állandó dus választék réz- és vasbutorokban, szőnyeggyűrődé-
tekben ruganymatracokban, kerti vasbutorokban, gyermek-
koscsikban stb stb.
Képes árjegyzéket ingyen és bér-
mentve küldünk.
PAPAI ÉS NATHAN
vas- és rézbutorgyár
Budapest, Andrássy-út 2.
(Fonciére-palota.)

Paratlan a maga nemében RUSZÁNDÁ GYÓGYISZAP FÜRDŐ.
Dél-Magyarország, Melenca, (Torontálm.) bármely más nemzet közti fürdőt is felülmúl. Vasuti-, posta- és távira-állomás.
Nyitva május hó 15-től szeptember 15-ig.
Négy modernül berendezett 74 szobából álló szállóházzal. A fürdőn orvosi szakteltekkel rendelnek.

Javulva: Köszvény, idült izületi rheuma, scrophulos minden alak-
jában, kenőgyógyódnak ellenálló bőrbetegség, psoriasis és prurigo, vérzésben szenvedő nők, idegbetegség, csont-
bántalmak, Carias Necrosisnál és idült lues bántalmaknál is biztosan gyógyít.
Külföldi magyar konyha, valódi hamisítatlan borok, olvasó- és zongoraterem, tekeasztal és tekepálya, nagy szűz és árnyékos park, padokkal, naponta országgyűlési hangverseny tartatik. — Prospektust kívánatra díjtalanul küld a Fürdőigazgatóság.

KÁLMÁN és BARTA
uri-, női- és gyermek-divat áruház
Budapest, IV., Keckeméti-utca 14.
legújabbban most megjelent
Kérje DIVATÉRTESÍTŐ-
jét, melyet a cég ingyen küld meg.

KÖHÖGÉS

rekedtség és hurutos bántalmak ellen használjon vatódi

Réthy-féle pemetefüccukorkát

Ára 60 fillér.

Gyógyszertárakban és drogeriákban kapható.

Réthy névre ügyelni tessék.

a ki az egészséges bőrápolásra súlyt fektet, szepőt elütneti, gyöngéden puha bőrt, valamint fehér arczbőrt elérni óhajt, kizárólag a
Oly hölgy
vesszőparipa-
liliomtejszappant
használja. — Egyedüli gyártó:
Bergmann & Co. Tetschen a. E.
Darabja 80 fillérért minden gyógyszerár-
ban, drogeriában és illatszerekkereskedésben stb. kapható.

Kérje
KÁLMÁN és BARTA
uri-, női- és gyermek-divat áruház
Budapest, IV., Keckeméti-utca 14.
legújabbban most megjelent
DIVATÉRTESÍTŐ-
jét, melyet a cég ingyen küld meg.

HIRDETMÉNY.

Ezennel közhírré tétetik, hogy mintán a Magyar Királyi Pénzügyminiszterium ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték (XXVIII. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadattak. Az I. osztály huzása 1911 május 18. és 20-án tartatik meg. A huzások a Magyar királyi állami ellenőrző hatóság, és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek, a huzási teremben. Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi árusítóinál kaphatók.
Budapest, 1911. évi április hó 23-án.
Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.
Tolnay. Hazay.

20. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, MÁJUS 14.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Ára 40 fillér.

HIERONYMI KÁROLY.
1835—1911.

MINDAZOK, a kik panaszkodni szoktak, hogy nálunk az exakt tudományoknak nincs becsülete s csak a jogászok előtt van nyitva az érvényesülés országútja, valamint azok is, a kik siránkozva emlegetik, hogy Magyarországon a tehetség sohasem érvényesül s mindenható a protekció: megnyugrást s jóleső czáfolatot találhatnak Hieronymi Károly pályájának szemlélésében. Műegyetemet hallgatott, egyszerű tagosító mérnök lett — a mely pályára abban az időben nem kívántak teljes kvalifikációt — s pusztán a maga erejéből, protekció és családi összeköttetés támogatása nélkül emelkedett a legnagyobb méltóságokig, s elérte a legnagyobb kitüntetések. S nemcsak a kereskedelmi miniszteriumnak állott élén, a hol természet-szerű, ha érvényesül a technikai szakismeret, de belügyminiszter is volt, s huzamosan intézte az ország közigazgatásának legfőbb ügyeit, tehát merőben jogászai képzettséget és tudást igénylő agendákat.

tek a közmunka- és közlekedési miniszteriumba. Előbb elnöki titkár volt, majd nagyobb tanulmányutat tett Franciaországban és Belgiumban, a közmunkaügyi közigazgatást tanulmányozta. Hamar emelkedett pályáján: 1868-ban osztálytanácsos, 1872-ben miniszteri tanácsos, 1874-ben már helyettes államtitkár lett. Mind szélesebb hatáskörében mind na-

gyobb alkalmat nyílt képességei érvényesítésére, kivált a Tisza-vidéki és a keleti vasút államosítások, a melyek végrehajtásával meg volt vetve az alapja az államvasutak rendszerének. 1882-ben, mikor az államtitkári állástól megvált, igazgatója lett az osztrák-magyar államvasút magyarországi vonalainak s ez állásában megmaradt 1891-ig, a mikor a vezetése alatti vasutakat államosították. A következő évben az állami számvevőszék elnöke lett, de alig egy hónapig maradt itt, mert az első Wekerle-kormány megalakításakor a király a belügyi tárczát bízta rá. Általános feltűnést keltett akkor, hogy az ország közigazgatási szervezetének élére mérnök-embert állítanak, de Hieronymi kitűnően bevált itt is. Az egyházpolitikai harcok idejében, nehéz körülmények között is nevezetes reformokat léptetett életbe a közigazgatás érdekében. Az ő műve az állami anyakönyvezésről szóló törvény; rendezte a közigazgatási tisztviselők fizetését; neki köszönhető a főváros vízműveinek gyors elkészülése, a földalatti vilamos vasút, stb. 1895-ben a Wekerle-kormányval együtt távozott a miniszteri székől s az akkor létesült Agrárbank elnöke lett. Közben folyton tagja volt a képviselőháznak; számos kerületet képviselt: Zombolyát, Csaczát, Aradot, Szatmárt, Szászsebest, stb. Az 1903-ban alakult Tisza-kormányban kereskedelmi miniszter lett s ugyane tárcza jutott neki a mostani kormányban is. Politikai pályája mellett nem engedte meglazulni a kollégialis viszonyt technikus-társával s a Mérnök- és Építész-Egylet munkásságá-

HIERONYMI KÁROLY. Erdélyi fényképe.

ban, hosszabb ideig mint elnök is, tevékeny részt vett s hathatós szöszólója volt mindenkor a magyar mérnöki kar érdekeinek.

Szervező munkássága különösen a magyar közlekedésügy terén érvényesült. Már közpályája első felében nagyrésztben az ő tervei szerint szervezték újra a közlekedési miniszteriumot; a folyami hajózás érdekében is sokat tett; az ő alkotása az a hatalmas vízvédelmi szervezet, a mely az Alföld nagy részét megóvta az árvizektől. A vasúti politikában ő kezdeményezte több vasút államosítását. Legnagyobb szabású terve a Duna—Tisza-csatorna kiépítése volt, a melyet ő vett fel először a kereskedelmi miniszterium programjába s a melylyel halála napjáig foglalkozott. Az erről szóló törvényjavaslatot el is készíttette, de már be nem nyújthatta. Számos más tervét is félbeszakította a halál. A rendkívül tevékeny szellemű férfiú még öregkorában is egy fiatal ember agilitásával és frissességével dolgozott s e mellett ráért a politikai klub-életben s a társadalmi életben is jelentős szerepet játszani. Bár hovenötödik évében járt már, igazán el lehet mondani róla, hogy java tetterejében dőlt sírjába.

AHASVÉR ÁLMA.

(Óázis a sivatagban. Az álmában egy gyepen vonagló Ahasvérnak megjelennek az elhunytak szellemei.)

Gyermek.

Mezőn-réten lepke voltam,
Röpke szárnyon kóboroltam,
Pár mézkortyot szüresölök
S véget ért a percnyi lét.

Hajadon.

Kinyílt rózsza csalitban —
Be sok méhet csaltam, hittam,
Várva-nyujtva kéjt, gyönyört —
Jött egy vad szél és letört.

Ifjú tehetség.

Voltam bátor, büszke sas,
Sóvár vágyam a magas,
Kegyetlen vadász lelőtt
A tündöklő czél előtt.

Családapa.

Kemény rögön, szirtfokon
Már fölépült hajlokam,
Pajtám, szérím telt, dagadt —
Villámsujtva rám szakadt.

Anyja.

Megszültem szép gyermekem
— Hogy gügyögött keblemen! —
A gonosz láz sírba zárván
Sir utánam kiesiny árvám!

Hadfi.

Csókos ajkról sors letépe,
Vitt a parancs harc tüzebe,
Halál csókja gyorsan ért —
Nem tudom kiért, miért!

Aggastyán.

Dalmahodva nőtt családom
Mint a gyümölcs gazdag ágon —
Gaz ragály egy kurta héten
Kiirtotta nemzedékem.

Államférfi.

Megteremtém már a rendet
Szédült, szegény nemzetemnek,
Bár lehettem volna öre —
Leterített gyilkos töre!

Ahasvér (szíriai álmából).

Megállj hóhér! Már csorba bárdod!
Mért virulók vérbe mártod?
Az én mellembe vágd vasad
S én haldokolva áldalak.

(Általában merül. Meglátják az öngyilkosok kara)

Tisztességes asszony.

Igaztalan, durva szenny
Foltot ejtett hiremen,
Pillanatil sem haboztam —
Folyó habjával lemostam.

Tisztességes férfi.

Miért küzdtem nappal, éjjel
Más elérte eselszövényvel,
Elviselni ezt nem bírtam —
Nincs igazság, csak a sírban!

Üdvaronc.

Voltam zsarnok úr kegyence,
Rám mosolygott a szerence,
Kitárt ügyesb talpnyaló —
E föld nem nekem való.

Válegény.

Már-már bírtam drága mátkám,
Ragyogott a mennyország rám,
Versenyárs elhódította —
Vigaszom a sírnak odva!

Szerelmes pár.

Egymáshoz hiába vágytam —
Göröngypárna lón nászágyunk!

Színész.

Hosszú pályám taps kísért,
Odaadtam lelkeim érte,
S mikor a taps füttybe fult,
Nékem is bealkonyult!

Demagóg.

Népem közt, szószéken állván,
Uralkodtam mint a bálvány —
Másik szél fújt: elfújt engem,
Elfelelten sírba mentem.

Vezér.

Egyet dobantott a lábam,
Földrengés támadt nyomában —
Csatavesztve menekültem —
Szabadító kardba dültem!

Ahasvér (hajongva felébred).

Ti boldogok! Tinektek sikerült!
Engem, csak engem mindig elkerült!
Kétségbeesettek menedéke van —
Föld páriája a haláltalan!
(Újra átöm fogja el. Elője tünik az elnyomottak kara.)

Proletárok.

Barmokként igába vertek —
Bitorló dölyf kénye kerget.
Nincs jogunk, nincs akaratunk,
Szántunk, vetünk s — nem aratunk!

Tehetségtelenek.

Tikkadt nyelvel ásunk, ásunk,
Haj! de kincset nem bányászunk —
Istenáldott bárhová nyúl
Gyöngyöt halász föld porából.

Betegek.

Hogy küzdjünk fájt fővel?
Vánnyadt taggal, féltudóval?
Önmagunknak torza, árnya —
Mért is jöttünk a világra?

Vakok és süketek.

Mi vagyunk csak haj! kizárva:
Tengve-tengünk mint a lárvá,
Botorkálunk néma éjben
Élve is már síri mélyben!

Koldusok.

Rózsák minket nem derítnek,
Asztalt nekünk nem terítnek,
Marakodunk, kunyorálunk,
Mégis felkopik az állank!

Asszony nép.

Kiket a mi kezünk ringat,
Azok verik lánczainkat,
Kikbe lángot mi leheltünk,
Elsorvasztják élő lelkünk.

Mostoha népek.

Egy a lelkünk, egy a vérünk,
S bélyeget süt ránk testvérünk.

Egy az útunk, egy a dolgunk
S mindig oldalt kell lohognunk.

Elkallódott népek.

Vérrel építette munkánk
A hódítók vándorútját,
Ők virulnak, kérkednek fenn,
Mi porladunk régfeledten.

Ahasvér (felhívog).

Rettentő had! Hogy elsozják!
Ezerszer láttam s újra lázít!
S ó jaj! e sápadt, szörnyű rémek
A végtelen át kísérnek!

(Nekirohan a sivatagban.)

Lenkei Henrik.

A BARDÓCZI ZUG KALANDORAI.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta RÁKOSI VIKTOR.

XV. FEJEZET.

Befejezés.

Leáldozó fényben volt a magyar szabadság napja. A halálosan megsebzett nemzet felé közeledett az éjszaka, melyről sokan azt hitték, hogy örökké fog tartani.

Európa csendes, újra csendes, levert mindenütt a szabad nemzetek s a zsoldosok után a bakók fojtották vérbe a szabadság hőseit.

Úgy megszűkül német gúnyám, hírelt hallom a magyarnak, — így énekelt a legnagyobb német költő s dala méltán dicsőítette a magyart, mert már akkor csak ez volt az egyetlen nemzet, melynek kezében fegyver forgott s élet-halál harcát folytatott.

De a végzet már ennek a harcznak a sorsát is megpecsételte. Oly erők támadtak ellenünk, a melyekkel lehetetlen volt győztesen szembe szállni. Mesebeli rémalakok, dontóvi kozákok, állathoz hasonlító szörös baskirok tizezrével szállottak le a Kárpát hegyszorosáiból. Soha nem sejtett hordák árasztották el a magyar földet s az ifjú honvédben megremegett a lélek, mikor legelőször meghallotta ez ázsiai csapatok szilaj rivalgását. Mindenki tudta, hogy itt már nem sikerért, csak a nemzeti becsületért küzdenek. A remény tüze kihavadt a szívekben, csak a halálos elszántság fénye lobogott még a szemekben. Senki se merte bevallani, de mindenki érezte, hogy az országnak vége. Mindenki föltette magában a kérdést: Élünk-e tovább haza nélkül, vagy meghalunk a hazáért? És keserű elszántsággal megfelelt rá. És végső energiáját összeszedve rohant a harcba, megnyugvást, vagyis halált keresve ott.

A kalendárium 1849 július 16-át jelzett. Rekkendő nyári napok egész sora következett egymás után. Az aratásnak kellett volna javában folyni, de nem a nép, hanem a halál tartotta az aratást az országban.

A váci nagy püspöki templomban este nyolcz órát harangoztak. A kis város utcái meglehetősen neptelenek voltak. Lámpás is az egész városban csak két helyen égett. A nagy piacon a városháza és a Kuria fogadó előtt. Mindegyik épületnek a kapuja előtt egy kis csoport ember állt, várakozva a legfrissebb hírekre, hogy még azokat is hazavihesse családja körébe. Legjobban az a hír érdekelte a lakosokat: vajjon igaz-e, hogy Görgey Komárom felől erre hátrál s innen szándékozik lemenni Szeged felé a magyar kormány védelmére?

Az a hír járt szájról-szájra, hogy Görgey folyton verekedve hátrál s nagyszámú orosz és osztrák sereget hoz a nyakán. És ez a hír nagy nyugtalansággal töltötte el a lakosságot. Most már ők is belejutnak a háború kellő közepébe.

Hej, dehogy bánnák, dehogy félnének tőle, ha ez a harc most is oly körülmények között vivatnék, mint kora tavasszal, mikor Damjanich itt tönkre verte a retiráló osztrákokat. Most? Halál, pusztulás, romlás szakad rájuk, ama remény nélkül, hogy legalább a hazának valami haszna lehetne belőle.

Csendesen suttogva beszéltek az emberek. Egyszerre csak északi irányból, vagyis Kisvác felől valami egyenletes zaj, olyan robogás, dobogásféle hallatszott ide. Az urak összenéztek: ez lovas csapat. Rögtön beszalasztottak egy embert a polgármesteri hivatalba, melyben éjjel-nappal inspekciót tartottak. A polgármester maga sietett le a kapu elé néhány úriemberrel. A zaj egyre erősödött, most már határozottan ki tudták venni, hogy lódobogás volt. Uramfia, ellenség-e vagy jóbarát? Huszárok-e vagy kozákok? Néhány ember, bár nagyon kíváncsi volt, jónak látta mégis hazafelé indulni. Sokan a városháza kapuja alá húzódtak. Néhány pillanat eltelt és megjött a felelet. A nagyterjedelmű piacra egy lovas csapat száguldott ki. Huszárok, mormogta örömmel a tömeg. Úgy látszik, másutt is les-

A RAVATAL A NEMZETI MÚZEUM ELŐCSARNOKÁBAN.

A HALOTTAS MENET ELINDUL.

ték őket, mert hirtelen egy egész csomó ablak kivilágosodott, kapuk csikorogtak s az ember-tömeg szaporodni kezdett a városháza előtt.

Nemsokára ott termett a csapat. Egy egész század marcsona huszár volt, csupa száraz sár, piszok, por valamennyi. Élükön hatalmas termetű kapitány lovagolt, a ki katonáit rövid vezényszóval megállította s rekedt hangon így szólt:

— Urak, egy hatósági személyt keresek.

Egy alacsony öreg ember előlépett a tömegből.

— Én vagyok a polgármester.

— Vegye kérem tudomásul, hogy egy félóra múlva itt lesz egy ezred huszár, nyolczszáz ember, körülbelül ugyanannyi lóval. Egy óra múlva itt lesz a tűzéréség és megint egy ezred huszár. Két óra múlva pedig itt lesz Görgeynek egész serege, körülbelül tizenötezer ember.

— Elszállásoljuk őket, kapitány úr?

— Arra aligha lesz szükség, mert nyakunkon hozzuk az ellenséget. Ellenben vagy hat-száz sebesültet is hozunk, ezek számára kérünk helyet, az iskolákban vagy a templomokban, a hol lehet. A fővezér rendelete, hogy a patikákat, boltokat azonnal nyissák ki és egész éjjel hagyják nyitva. A pékek egész éjjel dolgozzanak és annyi kenyeret süssenek, a meny-

A KÖZÖNSÉG A MÚZEUM LÉPCSŐJÉN.

HIERONYMI KÁROLY TEMETÉSE. — Balogh Rudolf félvétele.

GRÓF KHUEN-HÉDEKVÁRY MINISZTERELNÖK, GRÓF SERÉNYI FÖLDMŰVELÉSI MINISZTERREL.

rem, tekintettel a nagy felelősségre, a mely az én vállamon nyugszik, tessék bejönni a városházára, hogy a parancsokat írásba foglalhassuk.

A kapitány pihenést vezényelt századának, azzal leugrott lováról, a kantárszárát odavetette a trombitásnak s egy csomó úriemberrel besietett a városházára. A huszárok is leszálltak s első szavuk az volt a körülállókhoz, hogy vizet kértek. A piac ezalatt már megtelt emberekkel, s vödörrel, dézsával, kancsóval hordták a friss vizet a fáradt harcosoknak és lovaiknak. Nem telt bele egy negyedóra s az egész város úgy nyüzsgött, mint egy megütött méhkas. Az emberek az utcára tódultak, a boltok kinyitkák s mindenki a legújabb harezteri hírekért a huszárokat ostromolta.

Egy öreg úr kivált a tömegből s lassú léptekkel a püspöki dóm felé indult. Ez nem volt más mint az öreg pribóczy Tardy Miklós, Tardy Leó édesapja, a ki hazafelé ment, a püspöki dóm mögött levő Kanonok-utczába, a hol feleségével együtt lakott.

Azt tudjuk, hogy az öreg Tardy Miklós mint proskribált ember otthagya a vármegyéjét, mikor azt az osztrákok elfoglalták. Az öreg Tardyné egy ideig maga maradt a pribóczy kastélyban, de mikor az orosz betörésnek első híre futamodott, ő is az ura után ment s a nyugalmas Váczon húzódtak meg egy szép földszintes kertes házban. Mikor Kolosi Mátyás Galicziából sebesülten hazahozta Tardy Leót, őt is ide szállította. Itt érte őket az első örömhír, hogy Borovszka Mária él, nincs semmi baja s hogy valószínűleg minden hazai segítség nélkül, a maga erejéből is elindulhat Magyarország felé. A mint tudjuk, ez szerencsésen be is következett. Az öreg Lubomirsky herceg oly hatalmas pártfogó levelekkel látta el őket, melyek még itthon, az osztrák hatalommal szemben is megvédelmezték őket s így Mária és az édesanyja akadály nélkül megérkeztek Vácra. Képzeltető a boldog viszontlátás s a boldog családi együttlét, mely azonban csak addig tartott, a míg Leó sebe teljesen be nem gyógyult. Mert a mint a fiatal katonára csak mozdítani tudta a karját, rögtön visszatért a hadsereghez.

(Folytatása következik.)

TRÓNKÖVETELŐ KALANDOROK.

Franciaországban újabb határkövet állítottak a legszívósabb életű Bourbon-legendának, mely a Naundorff névvel kapcsolatban eléggé hírhedt és ismeretes. Az egykori spandaui óras unokája, Naundorff Károly Lajos, mint Charles Louis de Bourbon a francia szenátushoz fordult egy kérelemmel, a melyben XVI. Lajos király egyenes leszármazottjának mondta magát és családját, kéri francia állampolgári jogait s Bourbon hercegi nevük elismerését. De a francia szenátus nem tartotta szükségesnek megvizsgálni, hogy a kérvény alapos-e vagy sem, hanem kimondta határozatban, hogy a ki polgári jogainak elismerését keresi, lépjen törvényes útra s forduljon a bírósághoz. A Naundorff-család, ha megfogadja a tanácsot, az 1851-iki és 1874-iki vesztett pörök után harmadik pörét indíthatja meg most az ő képviselt jogaiért.

Keserves kenyér bizony a trónkövetelők kenyere, még ha igazolt jogokra alapítják is igényeiket, de mennyire keservesebb még a trónkövetelő kalandorok! Ezek a szerencsétlenek többségük szerint nemcsak a világot

KOSZORÚK A NEMZETI MÚZEUM LÉPCSŐJÉN.

HIBRONYMI KÁROLY TEMETÉSE. — Balogh Radolf félvétele.

ámitják költött jogaikkal, hanem ámitó családi hagyományok áldozatai ők maguk is. Európában elég szép számmal járnak most is az eféle trónkövetelők. Valósággal létező trónt követel magának az a Horváth Géza nevű magyar ember, kivel néhány évvel ezelőtt nagy zajt csaptak a szászországi újságok, irván, hogy a Wettin-ház sarjának mondja magát és a szász királyi trónra tart igényt. Úgy mondták, hogy ez az ember, ki — állítólag törvényszéki végzés alapján — Wettin Géza-nak nevezi magát, nem más, mint az 1907. évi december 15-ikén elhunyt Karola özvegy szász királynénak 1854 augusztus 26-ikán született fia, kit nem világos okok miatt eltüntettek és Magyarországra adtak s ott az evangélikus hit szerint kereszteltek meg. Érdekelhet bennünket, ha másért nem, a furcsaságáért, hogy a múlt esztendőben a bosnyák trónnak is támadt új pretendense egy Zelic Milosz nevű orosz távirótitisz személyében. Ő maga rövidség okáért Zelic fejedelemnek nevezi magát s az annexió után arra a szívesre kérte az orosz újságokat, hogy szálljanak sikra jogaiért s járuljanak hozzá, hogy Bosznia kiszabaduljon Ausztria-Magyarország karmaiból. Balkáni meg nem levő trónt, az albán trónt követeli magának az a D'Aladro-Kastrioti nevű állítólagos herceg, a ki anyai ágon a törökverő Kasztrioti György fejedelemnek, Hunyadi János kortársának egyenes leszármazottja. Ő legalább úgy mondja, s e származásából levont következtetésénél fogva a meg-megújuló albán forrongások idején jelentkezni szokott személyesen vagy egy-egy manifesztummal, a melyben felszólítja az albán népet, hogy rázza le magáról a török igát s állítsa fel — természetesen vele — az önálló albán fejedelemséget. Abdul Hamid szultán állítólag annyira megijedt Skander bégnek ez utódától, hogy 300,000 frank jutalmat tűzött ki fejére. De az új Kasztrioti kijelentette, hogy nem fél attól, mert Törökországban tudja mindenki, hogy Abdul Hamid azt az összeget — nem tudja megfizetni. Albánia trónjára egyébként nem csak ez a Kasztrioti-utód vágyakozik. Van vetélytársa is: Ghika Albert, ki, miként ő, hol Romániában, hol meg Olaszországban lakik, s vele együtt ő is szeret hivatkozni Olaszország titkos támogatására. Spanyolországnak, az uralkodó királyon kívül, tudjuk, van komolyszámú menő trónkövetelője is. Ha a sors úgy akarja, idő múltával lesznek kalandor trónkövetelői is. Az alapja a kifejlődésre váró legendának már készen áll. Három évvel ezelőtt pört indított a spanyol királyi család ellen Sanz Elena spanyol énekesnő, ki állítólag balkézről való felesége volt a most uralkodó király atyjának, XII. Alfonz királynak, mielőtt feleségül vette volna Mária Krisztinát, a mostani anyakirálynét. Az énekes-

nőnek két fia is született a volt királytól s az elsőszülöttet Alfonznak hívják. Perében anyagi kártérítést kért, azonkívül fia születési jogának elismerését is követelte. A spanyol bíróságok elutasították kérelmét, kimondva, hogy az énekesnő gyermekei nem morganatikus házasságból származó természetes, hanem törvénytelen fiait XII. Alfonz királynak. A Sanz-fiúk dolga tehát egyelőre lekerült a napirendről, de érik, s néhány évized elmúltával, úgy lehet, ki fog virágozni, mint huszonkilenc esztendővel XVI. Lajos fiának, a daupinnak halála vagy eltűnése után a Naundorff-legenda s előtte meg utána az állítólagos Bourbon-ivadékok többi legendája.

A Naundorffok ügye, mint tudjuk, nagy port kavart fel ismét mostanában. Boissy d'Anglas szenátor, a ki erősen hisz a volt spandaui óras utódainak jogában, oly erős akeziót fejtett ki a már említett «Charles Louis de Bourbon» érdekében, hogy indítványára a francia kormány bizottságot küldött ki Saint-Denisbe, a francia királyok egykori koronázó városába, hogy megállapítsák, mi igaz van abban a hagyományban, hogy az 1830-iki forradalom idején a város ősi bazilikájában helyezték el XVI. Lajos király fiának, a Temple börtönében 1795-ben elhalt daupinnak szívét. A bizottság átkutatta a bazilikában a «szívek szekrényét», meg is lelte ott nem egy elhalt Bourbon király és királyné szívét, de

kezében aztán a minap szóba került a Naundorff-kérdés a porosz urakházában is, Schönaich-Corolath hercegének felszólalása kapcsán. A herceg így szólt:

«A magam részéről, mint sokan amaz urak közül, kik behatóan foglalkoztak e kérdéssel,

GRÓF ZICHY GÉZA, TISZTELETI TAG.

PEKÁR GYULA.

AMBRUS ZOLTÁN.

VIKÁR BÉLA.

DIVALD KORNÉL.

BÓDIUSZ JUSZTIN.

SCHMIDT JÓZSEF.

LÁNG NÁNDOR.

BÁRÁNY HARKÁNYI BÉLA.

RICHTER ALADÁR.

BÁNKI DONÁT.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA ÚJ TAGJAI.

a dauphin szívének nyoma sem volt közöttük. Boissy d'Anglas szenátor ebből azt a következtetést vonta le, hogy XVI. Lajos fia tehát csakugyan elmenekült a Templeből — s a Naundorff-legenda igaz. Ugyanez a francia lapok egynémelyikében hangulatot keltettek a Naundorff-családnak Franciaországban elég szép számmal levő hívei annak a feltevésnek, hogy a porosz állami levéltár hiteles okmányokat őriz, melyek azt bizonyítják, hogy a spandaui óras csakugyan a forradalomban lefejezett királyi pár fia s most élő unokái e szerint XVI. Lajos királynak és Mária Antoinette királynénak egyenes ágon leszármazott dedunokái, s hogy a porosz kormány, ki tudja, minő politikai okokból, a titok hét pecsétje alatt őrzi az okmányokat. Ennek követ-

azt a nézetet vallom, hogy XVI. Lajos fia nem halt meg a Templeben, hanem megszökött onnan és megmentették. Az, hogy mi lett belőle, valószínűleg örök titok marad, bármily sokat irtak róla és bármily behatóan foglalkoztak e kérdéssel. Az én nézetem az, hogy a Naundorff-család, mely XVI. Lajos és Mária Antoinette királyné leszármazottjának adja ki magát, minden jogcím nélkül teszi ezt; véleményem inkább az, hogy a lefejezett királyi pár gyermeke az a baron de Richmond nevű férfiú volt, kiről Henri de Bonnefont történetíró néhány évvel ezelőtt érdekes könyvet irt és adott ki.

Schönaich-Corolath herceg tehát, lerontva a Naundorff-legenda hitelét, egy másik, nem kevésbé obskurus legenda hitelének fogja

pártját. Az állítólagos Richmond báró, valódi nevén Hébert Henrik, egy rouenvidéki polgár fia volt s Lajos Fülöp király trónraléptének idején lépett fel állítólagos jogaival. Kiáltványában Normandia hercegének mondotta magát s követelte magának a trónt, de elfogták és tizenkét évi fegyházra ítélték. Nyolcz hónap múlva megszökött börtönéből s Londonba menekült, ott is halt meg 1845-ben, ugyanabban az esztendőben, mikor Naundorff Vilmos is lehunyta szemét Delftben.

A porosz urakházának említett ülésében, Schönaich-Corolath herceg felszólalása után, fontos és végérvényesnek látszó kijelentéseket tett a Naundorff-ügyről dr. Koser, a porosz állami levéltár igazgatója. Megemlékezett Tschireh tanárnak, Brandenburg város levéltárosának legújabb munkájáról, mely kimutatja, hogy azt a Naundorffot, ki XVI. Lajos fiának mondotta magát, Brandenburgban hamispénz-gyártás miatt elítélték. A porosz állami levéltárban felt adatok alapján elmondja, hogy ez a Naundorff hosszabb ideig folytatta az óras mesterséget Brandenburg tartományában, Spandauban, a Havel két partján elterülő Brandenburg városában és Krossenben s hisztériás bántalmakban szenvedő csaló volt. 1824-ben lépett fel első ízben azzal az állítással, hogy ő a dauphin, a ki Simon vargamosz bánásmódja miatt megszökött a Templeből. Minthogy pedig Brandenburg tartomány-

A CSAVARGÓK.

Elbeszélés. — Irta Szemere György.

Csefkő, Babi és Hebráncz letelepettek az erdő szélén egy terebélyes fa alá és elkezdtek durákolni. A játék simán ment, előkelően; nem csattant el egyetlen pof sem, senki sem esalt és mindenki szó nélkül fizetett...

JÓZSEF NÁDOR SZOBRA A MŰEGYETEMEN ÉS A MOST FELSZENTELT IFJUSÁGI ZÁSLÓ.

Egyszer csak felüti fejét Csefkó s markából tolesért csinál a fülére.

— Pszt, lépéseket hallok.

Bábi keblébe csúsztatta a kártyát, Hebráncz kikúszolt az útra hasmánt, hogy kikémlelje a szemhatárt.

— Semmi — kiabált át egy-egy fa mögé megbújt társaihoz, miközben fölemelkedett a térdéről, — csak Ludvig.

Ludvig becsületes ember volt, nem kellett tőle félni, bár sűrű érintkezésben állott a hivatalos körökkel, félig-meddig hivatalnoknak tartotta magát is, a mennyiben rendes fizetést húzott nemcsak az államtól, mert Boszniában hagyta a füllát, a községtől azért, mert abból a negyvenkét forintból, a mit neki a kincstár évenként kifizetett (egy lábért, a mi nincs is meg, elég ennyi a kincstártól), egy hősnak rangjához illően megélnie nem lehetett. A büszke budakeszi svábok öt forint havi penzítő szavaztak meg Ludvignak, a mért oly dicsőn képviselte a háborúban az ő virtusukat.

Százket forint már szép pénz semmiért, de ahhoz még nem elég, hogy egy étkes ember megéljen belőle. A derek svábok táncmulatságot rendeztek a Ludvig fölségítésére s annak tiszta jövedelméből egy kintornát vettek neki. Nem olyan nagy kereseket, a mit tolni kell, csak kicsit, mint egy kávédaráló — úgy is kell vele bánni, mint ezzel, — de a ezélnak megfelelő az is. A vándorló talián verklissékkal szemben nagyobb igényeket táplálhat az ember a pénzért, de Ludvig nem volt ilyen zeneiparos, csak választott községi koldus. Az ő szerszámja nem arra való volt, hogy a talp alá való szolgálta a táncmulatságokon,

hanem arra, hogy szánalmat és önzetlenséget keltsen az emberszivekben. Az se baj, ha csak minden harmadik hangot vágja ki, a hiányzó melódiákat pótolni lehet énekkel, a mi így együttvéve igen szivettépő dolog. Ludvig azonfelül még azzal is fokozta a hatást, hogy vitustánczot járt a fejével, ha jó kedve kerekedett. Otthon nem, mert ott mindenki tudta volna, hogy affektál, de volt neki hat adózó községe is, a melyeknek az ő férfiúi méltóságához szerinte semmi közük sem volt. A vendégszerelést egyáltalán nem vette Ludvig komolyan (vagy nagyon komolyan vette), mert idegen helyen eljátszott olyan szerepet is, a milyeneket az otthonvalóknak röstelt volna beadni.

Szodón és Gödön például mindenki vaknak ismerte, oda kutyával és bottal járt, olyformán, hogy a bot egyik végét a kutya fogta a szájában, a másikat meg ő a kezében. Azt már aztán tudta Wikler — így hitták a Ludvig kutyáját, — mikor lehet a botot eleresztenie. Jobban mint a gazdája. A mezőkön, ha senki se látta, bizony nem erőltette meg magát, inkább a passzióknak élt: egerészett s megriogatta a verebeket. Kétlaki életet élt a gazficzkó, akár a gazdája. Ha szolgálatban volt, eleresztette fülét-farkát, hogy csupa siralom volt nézni is, ha passziózott, nem volt az a szilaj tascókutya, a mely túltett volna az impozitárságain. Megfogta a csirkét is és oly ügyesen tudott lopni, hogy nem lehetett tetten érni. A gazdája becsületes maradhatott mellette, a durvább és veszedelmesebb munkát is ő végezte helyette is...

Nem esuda, hogy ilyen berendezkedés mellett fényesen ment a Ludvig sora. Volt pénze bőven minden időben. Szaporán hullott a ga-

ras a ezintányerjába, a mit vásári alkalmakkor Wikler hordozott körül a publikum között, a mi jókedvűvé, ennél fogva kiadósabbá tette az adakozót....

... Csefkó és Bábi elő másztak buvó helyükről és visszatelepettek a gyeprre a fa alá. Vegyünk be Ludvigot negyediknek — javasolta az utóbbi, — Hebráncz szólj neki.

Hebráncznak nem tetszett az eszme — Kár lesz, — mondta, — meglássátok elnyeri a pénzünket, magyar ember svábtól még nem nyert soha.

De Csefkó erőltette a dolgot. — Csalni nem csal — vélte, — jöhet rossz kártyája neki is.

Hebráncz vállat vont és rákiáltott a közeledő Ludvigra.

— Ludvig bácsi, hej! Ludvig bácsi vállá közé húzta a fejét, két hegyes patkányszemével úgy sunyított az erdőszél bokrai közé. Meglátta Hebránczot s örömeiben elkaczagta magát.

— Ajaj, te vagy, újjé! — En, itt vannak Csefkó és Bábi is. — Tajce no amol! És mit csinálsz? — Gyűjjék kend beljebb, ha jobb dolga nincs. Durákozunk.

Kétszer se kérte magát Ludvig, átmászott az utat szegélyező árkon s bebakattott az erdőbe a Hebráncz nyomán.

A czimborák hujjátóval fogadták, megkínálták törkölypálinkával, lecsatolták a falábát, hogy az ülés így kényelmesebben essék neki, aztán elővette Bábi a kártyát és kevert.

— Van pénz? — kérdezte a koldus s firkészöleg végig nézett a három naplopón, hogy olvasson a szemükből is.

— Kézpénzbe játszunk, nincs hozom, — nyugtatta meg Csefkó, — ide nézzén!

S megosörgette a pénztárcáját, a mi dobányzacskó volt valamikor.

Bábi is kivágott három koronát, Hebráncz hetet.

A naplopók nobilisabbak voltak, nem kívánták Ludvigtól, hogy pénzt mutasson...

Bábi kiosztotta a kártyát. Az első tétet, negyven fillért, Hebráncz nyerte meg.

Ludvig elkáromkodta magát. — Krucifix no amol!...

Semmit sem használt az idegességé, folyton vesztett. Csalni is próbált, mégis vesztett.

— Látod — s jelentősen rásunyított Csefkó Hebránczra, — nem mindig papsajt.

A fellábu koldus megsejtette, hogy az ő veszteségére ezélnak. El kezdett kurrogni, mint a megtépett varjú.

— Hrá, haj, krr!

— Sebaj, bácsi — vigasztalták a czimborák, — a legközelebbi vásáron háromszorosan kiverklizi kend.

— Nem sajnálok, — sziszegte a kintornás fogai között, — az a három korona, a mit elvesztette, apró pénz nekem...

S folytatták a blatkozást. Ludvig azután is vesztett. Bábi volt a főnyerő. Összesen tíz koronát zsebelt be a társaságtól.

— Epen jókor jön ez a kis pénz! — Örvendezett aprókat kacagva... Nem sajnálatok tőlem, ha tudnátok mire kell.

— Ki sajnálja, — pruttyant rá Csefkó dühösen, — csak nem vagyunk tán olyanok!

— Hrá, krr — károgta Ludvig és vérbe szaladt a szeme.

— Mit henczezs! — leczkértette Hebráncz Csefkót — Mikor nem is vesztesz! Én egy forint huszart toltam el s megmozdult-e csak a fülem czimpája is! Tölem tanuljátok tempót, mert én uri familiából származom.

— Engem se költött tán a golya! — jegyezte meg Bábi orrolva — Csak egyszer jönnének Apostagra, megmutatnám, milyen házban születtem én.

A czimborák hangosan elneveték magukat. Bábit nem ismerték el úrnak, mint az előkelő Hebránczot, a ki kéttrajczáros cigarettát szítt, ha pénze volt, tarka mellényt és lehajtott gallért viselt. Bábi ellenben rongyos és kopott volt, nem válogatott az ételben, megette a kvarglit, megitta a bundapálinkát, s olyan takarékos volt, hogy a pacskadohányt is sajnálta magától, beérte a megfalevéllel.

— Nekem szükségem van a pénzre — mondogatta, ha czimborái csufolták a smuczigsgáért, — nem nekem kell, de kell.

A SZÉKESFEHÉRVÁRI CISZTERCITA GIMNÁZIUM ÖNKÉPZŐKÖRÉNEK ÖTVENÉVES JUBILEUMA. — Pete Gyula félvétele.

S ilyenkor mindig elkomolyodott... Volt a lényiben valami titokzatoság, a mit legjobb barátjai sem tudtak megfejteni. Annyi szivóság, merészség és kíméletlen arczatlanság együkben sem volt, mint a húsz éves fakóarézú sihederben, hűség és önzetlenség dolgában azonban túltett valamennyiükön. Czimborái tréfiával vagy neheztelésével szemben olyan érzékeny volt, mint egy úri gyermek a büntetés iránt.

Tetézte lénye rejtélyességét az a körülmény, hogy minden hónapban eltűnt egyszer két-három napra és senki még csak nem is sejtette, hogy hol kóborog ilyenkor. Ha megkérdezték, kitérő feleletet adott, csak arra esküdött meg, hogy olyankor nem folytatja a mesterségét, fekte ruhát ölt és rendszeren tányérból él.

Csefkó kinevette a dicsekedésével, de Hebráncz pártját fogta. — Ne esúföld, marha, látszik, hogy parasztnak született!... Ludvigot idegessé tette a három naplopó időfecsérlő henczege. Sajnálta a pénzt s erővel vissza akarta nyerni mennél hamarabb. Abban a hitben, hogy annyi balszerenese után végre meg kellett jönnie az ő negyed-órájának is, hatos helyett egy egész koronát vágott ki a középre.

— Nem kukuriczázni többet, a ki tartja, guberálja ki. Hebráncz dühbe gurult. — Nem játszom nagyba — kiabált rá a hazárd koldusra, — nem vagyok sipista, időtöltésből kártyázom.

Csefkónak gígyúlt a szeme. Ő szenvedélyes kártyás volt, nem tudott a kisértésnek ellentállani. Megesimálta a kabaláját, a mi abból állott, hogy mutatóujjával megelezolta az orrát, ha eltálla a hegyét, jót jelentett, ha mellé bökött roszt. Eltálla. Odavágta a koronáját a koldusé hegyibe s kérdőleg ránézett Bábi-ra.

Az még habozott, de már ott volt a korona a két ujjá között. A koldus ráütött a kezére, a pénz belehullott a kasszába. Bábi bennhagyta. Rákerült az osztás sora. Nyert. Elkaczagta magát tőlen gyermekesen.

— Nagyszerű! Ez már aztán igazán nagy-szerű!... A következő tétet már Ludvig nyerte meg valahára. S ettől a pillanattól kezdve megfordult a koldus szerencséje gyökeresen. Egy félóra alatt visszanyerte minden veszteségét s még két forintot a tetejibe. Az egyedüli vesztesé Babi volt, összesen 12 forintot vesztett. Úgy tett, mintha nem fájna neki a csapás. A keze remegett, az arczát előntötte a

forróság, de a beszédje vig volt, szilaj a tré-fája, folyton kacagott.

Ludvignak szörnyen imponált a magatartása. — Ez már fiú, — dicsérte, — egy nobel fiú.

De ezéja is volt a hízélgéssel. Röstelte volna visszaadni a nyereségét, beszűntette a játékot. Elejét akarta venni a vesztő fél ilyenkor szokásos rimánkodásának.

Bábi nem rimánkodott, mindössze egy gyáva kísérletet tett a koldus tartóztatására.

— Ne játszszzék, ha nem akar, — mondta, — pedig — s feléje tartotta egy tizkoronásnak csücskét, — pedig még szépen nyerhetett volna tőlem.

De rá se hederített a koldus, felesatolta falábát, nyakba vette szíjra akasztott kintornáját és elközönt.

— Kesü van és estére Gödön kell lenni. Lebt's wohl, gyerekek!

II.

Alant járt már a napüstök csakugyan. Ott bukdácsolt a berek fakoronái között, beara-nyozva a faleveleket s violaszinre festve az ágak közé rekedt levegőt... Az egerészó vércsek visszazállottak a mezőkről fészkeikbe, már a rigó sem fityörészett, csak dudorászott, kesesvén az ágak, a melyen az éjszakát át fogja aludni...

A czimborák szófularokká lettek a kiállott izgalmaktól. Csefkó azonfelül röstelte is, hogy igen meghúzta Bábit.

Hebráncz a szemére is hánytá áperete: — Nem szégyelled magad: elnyerni a ke-nyeres pajtasod pénzt! Szép czimborá vagy!

Csefkó nem reflektált a pirongatásra. Melléig felhúzott nadrágja zsebébe csúsztatta a kezét könyököig és egy nagyot ásított.

— Hájváj, hát most hova megyünk? — En bemegyek a városba, — mondta Hebráncz, — rég nem láttam mozt.

— Ajha — sohajtott fel Csefkó, én is szeretném már egyszer kimulatni magamat, veled megyek.

— Olyan nincs, — tiltakozott a szándéka ellen Hebráncz, — te még nagyon «friss» vagy, mindenki megismer, bajba miattad nem keveredem.

— Úgy beszelsz, mintha te nem volnál kitiltva.

— Ki van tiltva minden becsületes ember, — mondta Hebráncz, — de engem már elfelejtettek, mert egy év óta nem jártam itt. Megnőtt a szakállam is. Nem vagyok olyan «friss» mint te.

— Gyávák vagytok, — szölte le Bábi végtelen megvetéssel a vitaközöket, — a kinek

vér van a szivében, nem kérdezi mi szabad, mi nem. Én ott szeretek legjobban, a hol leg-sikosabb, engem húz a veszedelem.

— Munkában én sem félek, — henczegett Hebráncz, — de potyára nem vagyok bolond megreszkürozni a szabadságot. Az hülyeség. Különösen tőled, a kit mindössze egy hete erisztettek ki a vármegyházából.

Bábi összecsikortotta a fogát. Kétes fényű tüzek égtek a szemében. Megtestesülése volt az elszántságnak, a mint állat előre tolt a s kilökte kezét Hebráncz felé, mondván:

— Fogadjunk, hogy még ma éjjel megjár-rom a várost s nem jövök vissza üres kézzel.

Hebráncz nem fogadott. Inkább ellátta a heves ifjút böles atyai tanácsokkal.

— Ne okoskodjál, czimborá. Nem venném a lelkemre, ha eleresztenélek. Ti csak háj-ja-tok ma itt Csefkóval az erdőben... előbb keress nektek valamit, akkor majd mehetek, lesz, miért. A munkától — tette hozzá — nem szabad félni, az olyan mint a háború, könnyelműnek nem szabad lenni.

Bábi lesütötte a szemét, Belátta, hogy Hebráncznak igaza van. Elpittyentette magát.

— Akkor te se menj, — kérte összetett kézzel tanácsadójtát, — maradj velem. Csefkó olyan goromba, olyan paraszt!

Hebráncznak hízelt a fiú ragaszkodása.

— Jó — mondta, — hát nem megyek a moziba, veletek maradok.

Azonmód megbánta, hogy kiejtette a szót. Olyan ember volt, a kinek a vágya vérben fogan, de jellem volt Hebráncz: megtartotta ígértét. Csak mord lett egyszeribe. Hiába kedveskedett neki Bábi ábrándképekkel, melyeket fényes jövőjük kárpitjára vetített fantáziája merész költészetével: Hebráncz konokul megmaradt a zordságánál, a tréfa, egy-egy sikerült kalandjuk földidezése sem tudta fölvidámitani.

— Olyan számár gyerek! — dümnyögte. — Most elrontottam miatta a napomat!...

Látszólag unta magát Csefkó is, de egymagában nem mert elkalandozni. Nem volt benne semmi önállóság...

... Alig fejezte be a nap a pályáját: megvas-csoráztak a czimborák. Szafaládét és szalonmát ettek s pálinkát ittak rája. Aztán elvacskolták magukat; a már szállingózó falevelekből derkaljat csináltak s batyujukra hajtották fejüket, hogy aludjanak.

Am jó ideig nem jött álom a szemükre. Igen ki voltak pihelve, de azonkívül is mind-hármuknak megvolt a maga különös oka, a mért az álom elkerülte szemüket. Csefkó a fölkelő hold feszélyezte. Nevezetesen hypocho-nder volt ő kigyelme, abban a hitben élt, hogy holdkóros. A fák magasságát vizsgálta Csefkó: milyet zuhanna, ha álmban felszíván őt a

hold a tetejükbe, fölébreszténe valami meg-rebbentett madár...

Hebránézt a lemondás gyötörte. Egész lel-kévtel beleléte volt magát a moziba: a felszitt-vágyat nem tudta a lelkéből kiválasztani, mind hevesebb szemrehányásokat tett Bábinak.

— Számár kölyök! Mafia fizkő! — hány-torgatta a szemére — ezeczi kell az ilyennek, nem betörővas, ez férfiaknak való!

Az érzékeny szívű síheder ismét elpittyen-tette magát. Hovatovább hüppögéssé, majd zokogássá erősödött a hangtalan sírása.

Csefkő mely megvetéssel belevágott a leve-gőbe. Hebránézt ráprutyant.

— Ne böj! Nem szídlak többet, ha fáj.

— Nem a szidásod fáj nekem, édes, ked-ves jó cimborám, — zokogta a síheder s egész szíve benne volt a hangjában, — va-lami egészen más bánt engemet.

Hebránézt felült.

— Mi?

Csefkő is felkényőkölt a fekhelyén.

— Beszélj no.

Bábi elkáromkodta magát éktelenül.

— En vagyok a világ legpiszkosabb bi-tangja, megérdemelném, hogy agyonüssenek, mint a veszett kutya!

— Hülye! — mormogta Csefkő.

Hebránézt megcsóválta fejét.

— Jobban meg kellett volna gondoldnod, mi-előtt erre a mesterségre léptél. A tolvajsport nem lágy szívű gyermekeknek való.

Bábi hevesen tiltakozott lekiésznyeltetése ellen.

— Mi? Hogy én lágy szívű? Hogy megbán-tam a tolvaj-életet? Ki mondja azt? Büszke vagyok rá és nem félek, mert az a szabadság és jussom van hozzá.

Felpattant egész hosszában és ugrálva dön-gette mellét. Ugy nézett ki a fák között buj-káló hold fényében, mint valami erdei gonosz manó.

— Mért bögsz akkor! — kérdezte Hebránézt csodálkozva és gyöngéden. Gyere ülj ide mel-lém és könnyíts a sziveden.

Az agárképvé vézna síheder torkán újból erőt vett a zokogó görcs.

— Az anyukám! — fuldokolta. — Az anyukám!

Több szót egyelőre nem tudott érthetően kiejteni.

— Az anyukád? — kérdezte Hebránézt bam-bán — mi van vele?

— Elkártáztam a pénzt, verjen meg az Isten — hebegte, midőn örvényes melle kissé elcsendesedett.

Csefkő semmit sem értett az egész histó-riából.

— Pénzt bizott rád az anyád, vagy hogy?

— Nem, — magyarázta Bábi, most már tompa komolysággal, — de minden hónapban viszek neki tizenöt forintot, már két év óta, mert beteg szegény, nem tud dolgozni, én va-gyok az egyedüli istápolója, minden öröme. S most üres kézzel menjek haza! — kiáltott fel miközben a hajába markolt. — Megérde-melnem, hogy keresztre feszítsenek.

Csend. A másik két jómadár maga elé né-zett mereven, mintha szemükkel keresztül akarták volna törni az égi homályt. Vagy a multjuk sötét kárpitját, a mely messzeeső em-lékeik szinpadja elé ereszkedett? Fényt keres-tek az áthatlan sötétségben?!

— Tudja az édesanyád, hogy mi vagy? — kérdezte Hebránézt hosszú hallgatás után.

— Hogy tudná — válaszolt Bábi, — azt hiszi, hogy asztaloslegény vagyok... Olyan büszke rám! Az egész falu szeret, mert gondoskodom az anyámról. Még a bíró is tisztel otthon...

Csefkő elkrájkotta magát. Kisült, hogy neki is van szíve. Így szólott Bábihoz:

— Ha nekem anyám volna, én is küldenék neki pénzt, de nincs, nem is volt soha, talált gyermek vagyok.

— Nekem van, — gyönta meg Hebránézt reszkető hangon, — de nem szorult rám. És nem szabad sohasem megtudnia, hogy életben vagyok. Meghalna szegényében. En — fejezte be szavait meghatottan, — úgy szeretem anyá-mat, hogy megbíjok tőle. Két évvel ezelőtt megirtam neki, hogy a Dunába ölöm maga-mat. Azóta gyászol és imádkozik értem. Az ilyen gyászt tisztelni kell.

— Mért kellett holt híredet költened? Ki-váncsiskodott Csefkő.

— Mért szegényt hoztam a családra; vál-tót hamisítottam; a nevem becsületet úgy ki-vánta volna, hogy megöljem magamat.

Báti odakuporodott a barátja mellé.

— Derék ember vagy; becsületet ember mindent megtesz az anyukájáért — mondta, — én odaadnám érte az életemet is.

— Mikor mész hozzá? Mikorra kell a pénz? kérdezte Hebránézt.

— Holnaputánra — válaszolt Bábi, — hol-nap még majd csinálok valamit.

— Ne csinálj te semmit — eszelte az okos Hebránézt — ilyenkor ostoba és gyáva az em-ber, még rajtakapnak.

— Dejszen — erősködött Bábi — üres kez-zel csak nem megyek haza. Kiegne a szemem.

— Azt jól teszed, — helyeselte Hebránézt — de van egyéb mód is.

— Mi? — s kajánul elröhögte magát Bábi. — Tán kölcsönt vegyek a Hazai Banktól?

— Nem onnan, de tőlünk, — szolt röstel-kezdve Hebránézt, — azért vagyunk czinko-sok, — tette hozzá keserűen, — hogy segít-sünk egymáson. Mennyi pénz van nálad, Csefkő?

— Kilencz — dörmögte ez kelletlenül.

— Add ide.

Csefkő vakaródzott egy darabig, aztán szó-nélkül engedelmességet; átadta a pénzt He-bránéznak az utolsó garasig. Ez is órázkapart a zsebeiből három forint húsz krajczárt, az-tán odaadta az egészet a bámulattól védkép elbambásodott Bábinak:

— Ne, fogjad és ne böj — förmedt rá nyersen — mert utálatos vagy, ha bögsz.

*

Apostagon egy kis házban egy beteges ösz-asszonyka várta az ő édes egyetlen fiát, öreg napjai gyámolatát, anyai szíve büszkeségét, az egész falu díszét.

Öreg anyóka virágot kért kölcsön a szomsz-edektől, hogy méltón fogadhassa «a gyere-ke-t» s a szomszédék szívesen odaadták neki a virágot, nem sajnálták Verő Péternél, sem a fiától, attól a derek istenes Józsiától, a ki, bár még alig pelyhedik az álla, máris budapesti asztaloslegény. De megérdemelte, hogy az Isten így felvitte a sorját, egy csöppet sem büszke, tenyerén hordozza beteg anyukáját, nem feledkezik meg róla sohasem.

— Az Isten megjutalmazza azokat, a kik tisztólik a szüleiket, — mondja Kabáné szomszédasszony...

Ki tudja, hogy egyszer valamikor nem fogja-e csakugyan megjutalmazni. Verő Józsi, tolvaj-nevén Bábist is.

SZÍNHÁZ.

Bernstein: *Utánam*. — Reinhardték. — Wied Gusz-táv: $2 \times 2 = 5$. — Csereghy: *Vízözön*.

A színházi események sajtósági perspektívájuk van az emlékezetben: a jelentéktelen, kevésbé értékes dolgok összezúgorodnak és eltávolodnak tőlünk, a jók megnőnek és közel maradnak. Az emlékezet így valóságos bírói tisztségét visel, megóv bennünket a pillanat hatalma ellen és pártatlanabbul végzi dolgát, mint a jelen a maga benyomásaival.

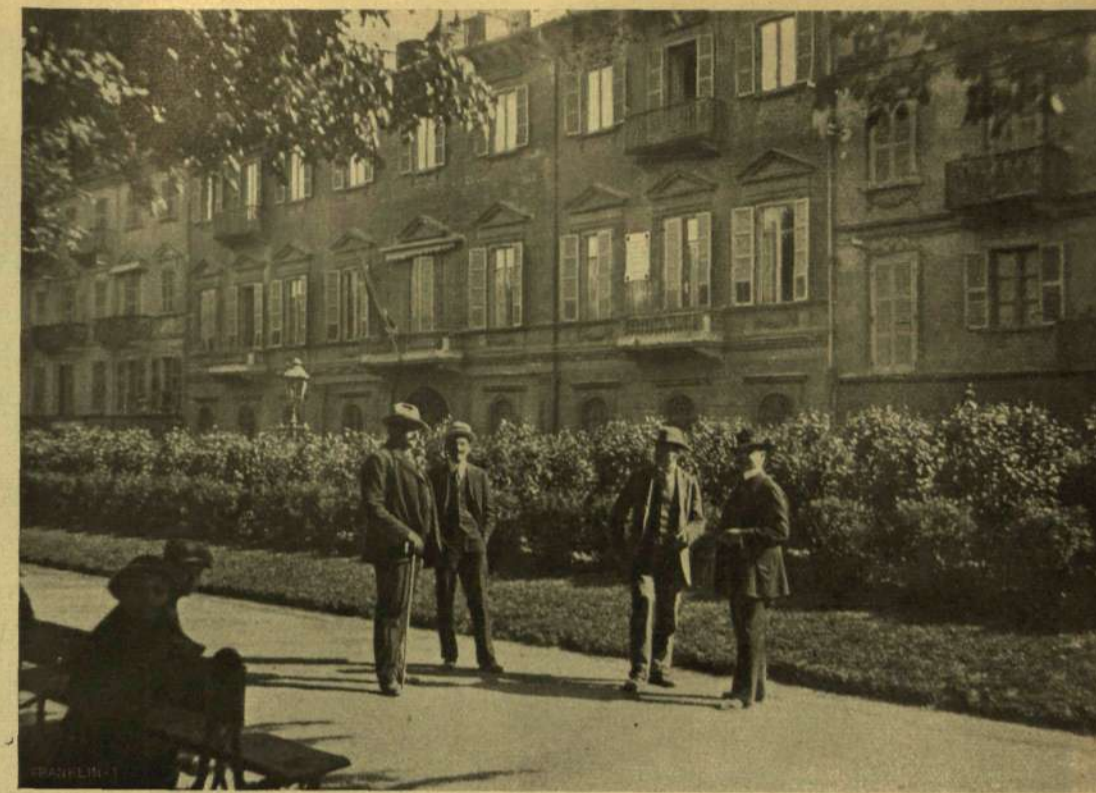
Talán némi kivételt tesz BERNSTEIN *Utánam*-ja a Víg-színházban, mely a Modern Könyvtárban nyomtatásban is megjelent. Ritkán láttam rosszabb darabot, de rosszasága egyszerűen fölháborító, úgy, hogy nem felejtjük el egy-hamar és kitörés nélkül nem térhetünk fölőtte napirendre. A míg az emberek mintegy fel-öltözve járnak a darabban, türhető, mert a szabómesterségben ezek a szerzők mind nagyon járatosak, a fodrászatban meg épséggel mesterek; de midőn az alakok levetkőznek és dif-formitásaikat pillantjuk meg, a benyomás igen kelletlen. Kép nélkül szólva: a darab első föl-vonása, a társadalmi rajz, elég kellemes, a dia-logus könnyű, friss és nem túlságosan brutális. De az eset körmönfontan van kigondolva, ez bosszantó. Mert ezeknél a mesteremberirők-nál az eset a fő; lelket nem látnak, de az eset-let raffináltan megformálná, ahhoz értenek. Az embernek eszébe jutnak a jogi és theologiai kazuisták, a kik a kázusok kigondolásán kö-

szörűzik elméjükét. Itt a kázus ez: Bourgade úr nagy gyáros, sokszorosa millióm volt, de titokban spekulált és elvesztette egész vagyo-nát, sőt a reá bizott pénzeket is, a mivel egy barátai családát is végkép tönkretett. Ezt száz-szor láttuk, nincsen benne semmi. Különösebb az, hogy Guillaume úr, kinek nincsen más útja az ügy elintézésére, mint az öngyilkosság, előbb terjedelmesen elmondja az esetet annak a nő-nek, kinek elvesztette millióit. Mi végett? Ter-mészetes-e az, hogy ily ember minden igazi szükség nélkül kiteszi magát annak a meg-alázásnak, a mely bizonyosan érne fogja? A mi mondanivalója volt, megírhatta volna. Nyilván a mi könnyeinkre spekulált a szerző. De mi nem sirunk, inkább bosszankodunk ezen a szá-mításon. Ez az érzés még növekszik, midőn Guillaume egy öreg barátjának íri meg, hogy meg fogja magát ölni és a két férfiú hosszasan elvitakozik a dolgon, czél és szük-ség nélkül. De nem ez az eset, ez eddig csak színezés, igaz, hogy nagyon ríkött. Az eset ez: Ugyanabban az éjszakában, melyben ezek a párbeszédék folynak, Guillaume neje megcsalja férjét azzal az ifjúval, a ki Guillaume speku-lációi folytán koldusbotra jut, de erről még nem tud semmit. Epen akkor! Epen azzal! Tizenkét évi «boldog házasság» után! Az asz-szony közel van a negyvenhez, a fiatalember a harminczhoz. Az asszony soká hősiesen ellent-állott, végre engedett, épen akkor, abban az éjszakában. Megtörténhetik; hogyne, nincsen lehetetlenség, csoda benne, de hatványozott véletlen, azért: eset. Még ugyanabban az éj-szakában találkozik Guillaume bűnös nevével, a mint ez a szerelmi légyótról szobájába akar térni. Guillaume ép homlokára illesztgeti re-volverét. Jó a nagy jelenet: Férj és feleség.

A férj persze, azonnal kitalálja, hogy neje most csalta meg, csak nem tudja, kivel, de nagyon szeretné tudni. Inkvizíció. Szorítja a nő kezét, hogy az sirva fakad. De szeretőjét nem árulja el. Ennek a jelenetnek mégis az a hatása van, hogy Guillaume nem gondol többé az öngyl-kosságra. Előbb meg kell tudnia, kivel csalta meg a neje. Ezt megtudja. A fiatalember ön-kénytelenül elárulja magát előtte. Most Guil-laume még kevésbé tudja magát meglétni. Sőt szólni akar (egy kis pénzt mégis félretett) és siránkozik a fiatalembernek, ne vegye el tőle a feleségét. Az bizony nem enged. De a nő föl-fedezi, hogy neki most ragaszkodni kell férjé-hez. «A szívem össze van tépve, — mondja, — ha akarod így, véres rongyaiban, akkor itt va-gyok! Ha akarsz egy vérző, megcsontított, megölt lényt, akkor vigyél magaddal!» Guil-laume (*meghajloltam, megörve*): «En kétségbe-esetten ragaszkodom hozzád. En elfogadlak így is.» De ha Guillaume ebben a pillanatban mégis agyonlövi magát, ki csodálkozik rajta, ki tar-taná ezt lehetetlennek? Ez ennek a darabnak a hibája. Egyszer sem érezzük, hogy a mi tör-ténik, szükségkép történik. Nagyon is érezzük a szándékosságát, a minek a drámai formával való ellentéte fölőtte visszaszán hat. De az em-berek is mind kellemetlenek. Guillaume, a me-rész spekuláns, mint siránkozó férj, kimond-hatatlanul kellemetlen! De a nő sem szim-patikus, igaz, hogy oly helyzetbe hozza a szerző, melyért nincs oka köszönetet mondani. Végül a szerető ifjú sem különb ezeknél. Mind elégtelenített belsejű emberek. Ha nem Bern-stein írja a darabot, a raffinált, kínos helyze-tek mestere, szó nem esik róla; ha a darabhoz nem fűződnek az ismert párisi botányjelene-tek, hamar eltűnik a szinpadról. Így a Vig-színház is színre hozta (nagyobb hatás nélkül) és Franciaországban külön társulatok alakul-nak a darab bemutatására. Jellemző kortörté-neti adat.

A Víg-színházban láttuk Reinhardtékát is, de e sorok írója csak Sumurun és Sámson és De-lila előadásánál volt jelen. Sumurunban bá-multa a rendező művét, a gazdag keleti szin-tért, a mesehangulatot, melyet ez a nagy szin-házi ember elő tudott varázsolni. A buja érzéki-ség sűrű, szinte opiumos levegője nehezedik a színtérre; a némajáték nagyon is világos gesz-tusai párhuzamosan hatnak a beszéd hiányá-va, mely az ösztönt is emberleg nemesténé.

Itt a referens azt a megfigyelést tette, hogy a német nők érzékiség játéka erőszakosságban, hevességben nagyon meghaladja a francziakét vagy magyarokét. Szinte a brutalitásig nyíltan

KOSSUTH LAJOS LAKÓHÁZA TURINBAN, AZ EMLÉKTÁBLÁVAL. — Jely Gyula főlvétele a turini kiállítás alkalmából.

a másik művészi tartalmat adott neki és újra életre keltette a görög individualizmust, a harmadik pedig, — ki tudja, hogy ez a harmadik Itália hol fogja végezni?

Az élete ennek a modern Itáliának még na-gyon rövid, még nincs félszáz esztendő. Mert ha az olaszok ünneplik is a félszázados jubileumot, az még nem felel meg teljesen a való-ságnak. 1861 csak dekretálta az új Itáliát, teljes kialakulása azonban csak egy évtized múlva fejeződött be. És mégis, ha az olaszok most jubilálnak, sokat jelent. Jelenti azt, hogy ők elérkezteknek látják az időt az új civilizáció, az új kultúra és a modern Olaszország be-mutatására. Ez a modern Olaszország pedig a munka országa és igazi jubileuma a munka kiállítása. A római művészeti kiállítás, a mely a mult héten nyílt meg, inkább a mult mű-vész emlékeinek fölújítása, a turini kiállítás ellenben a jelen állapotának, az utolsó ötven esztendő haladásának demonstrálása és a jövő perspektíváinak fölőttára.

A keret, a melyben ezt Olaszország meg-cselekszi, az egész világ gazdasági kultúrájának bemutatása. Mert a turini kiállításon, a melyet az olasz király a mult szombaton nyitott meg, a művészi elem aránylag kevés. A száma-nak itt nagyobb a szerepe, mint a vele készült műalkotásnak, a vászonnak, mint a rája festett képek, a papírnak, mint a rája írott költeménynek. Epen ezért a kiállítás kevésbé változatos is. Ugyanazok az elemek ismétlő-dnek rajta végésvégig és csak az tud benne gyönyörködni, a ki tudja a munkának a poe-zisát is élvezni.

Ez a csekély változatosság az alkotó ele-mekben azonban elzoltatos volt. Olaszország meg akarta czafolni azt, hogy csak a mult fakuló fényéből él, melyet az idegenek drágán megfizetnek, azon a téren hívta versenyre az idegeneket, melyen legfiatalabb közöttük és meg akarta mutatni, hogy nemcsak méltó hoz-zájuk, hanem felhasználva az invenciónak kincseit, mely nevében rejlik, még nyújthat is nekik igen sokat.

Hihetőleg ez lesz az érzésük igen sokaknak, a kik a turini kiállítást elkészültük után meg fogják látogatni. Mert a jelen pillanatban meg távolról sines készen. A megnyitást csak formálítás volt, a melynek eleget kellett tenni, mert már meg voltak hívva az idegenek, egye-kekben azonban teljesen ismétlődött Turinban a nagy kiállítások fatuma, hogy idejében soha-sem tudnak elkészülni. Ez idő szerint csak Argentína, Magyarország, Japán és Német-ország nyitotta meg a kapuit, a többi ellenben még árva van és belül javában folyik a munka, a mely két-három het előtti aligha fog befe-jeződni.

Ma ennek a részben megnyílt kiállításnak a magyar pavillon a legnagyobb látványosság.

MIKOR A HARMADIK ITÁLIA JUBILÁL.

A turini kiállítás.

Itália talán a világtörténelemnek legcsodá-latosabb országa. A folytonos pusztulások és megújulások hazája. Ki tudná megmondani, hogy hány önálló politikai etelet elő állam pusztult már ezen a félszigeten. Hány-szor söpörtek végig a gallok, púnok, vandálok és más idegen hódítók rajta, mennyi mindent temettek el itten elemi csapások, óriási katasz-trófák? És ki tudná megmondani, hogy mi az a csodálatos erő, a mely életre kelt itt mind-ent, vegetációt, államokat, sőt egész civiliz-ációkat? Mert hogy államok megújulhatnak, arra volt számtalan eset, de hogy ugyanegy gyökérből három civilizációznak a virága fakadjon, arra csak Itália nyújt példát.

Róma, a pápaság és rinascimento, majd a modern Olaszország a civilizáció három ré-tege, a mely itt egymás fölé rakódott. Össze-függenek és mégis teljesen elütnek egymástól. Az egyik megalakítja a modern Európa kereteit, megteremtve a szervezett állam alapformáit,

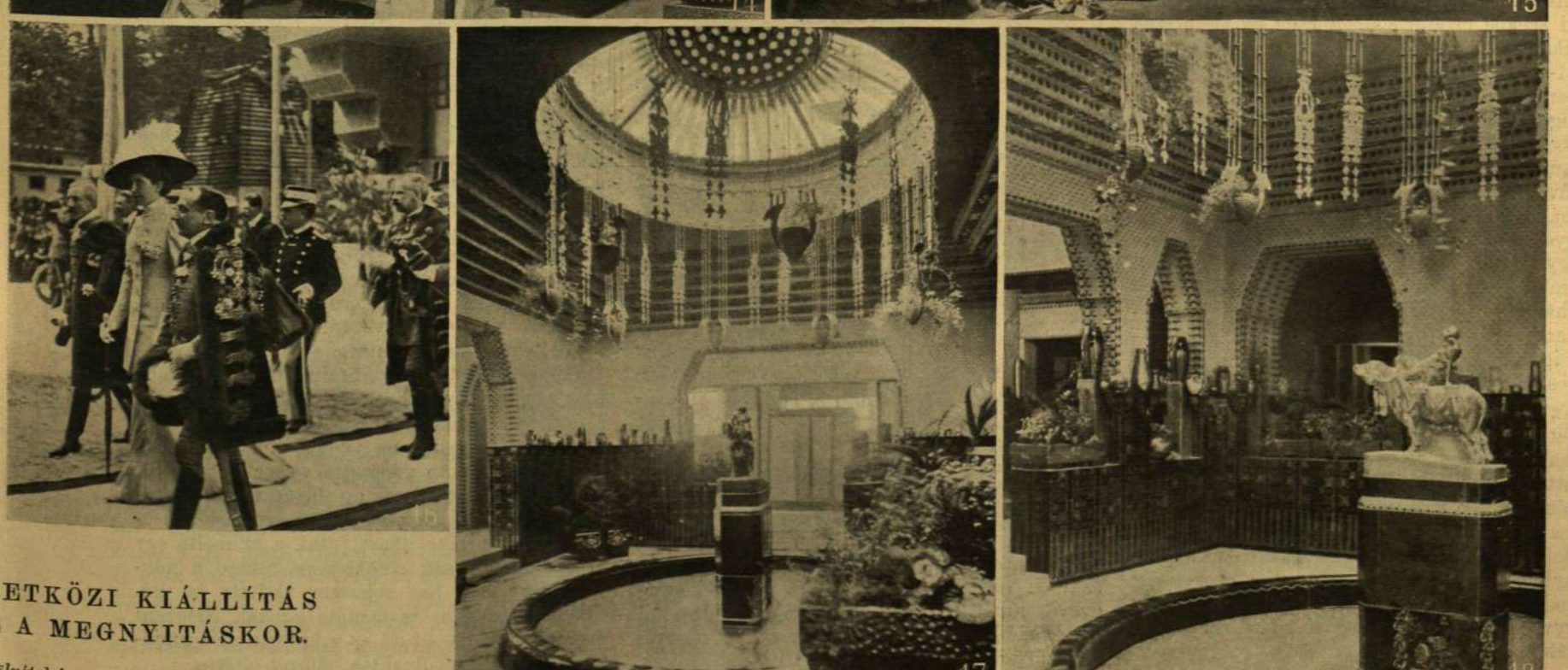
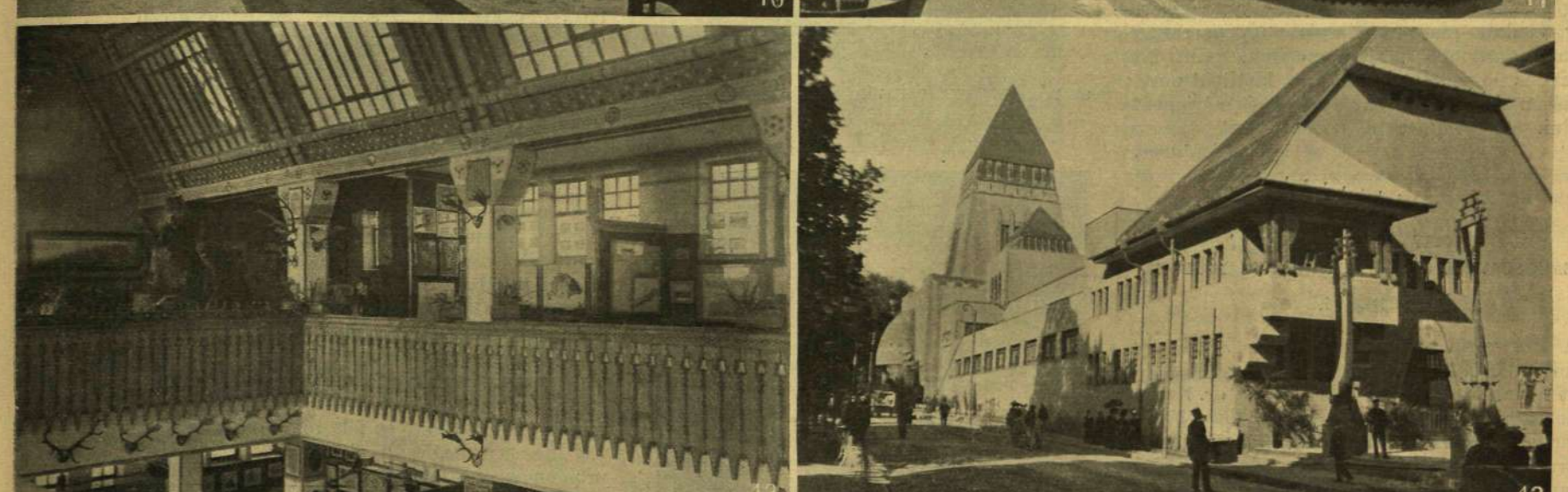
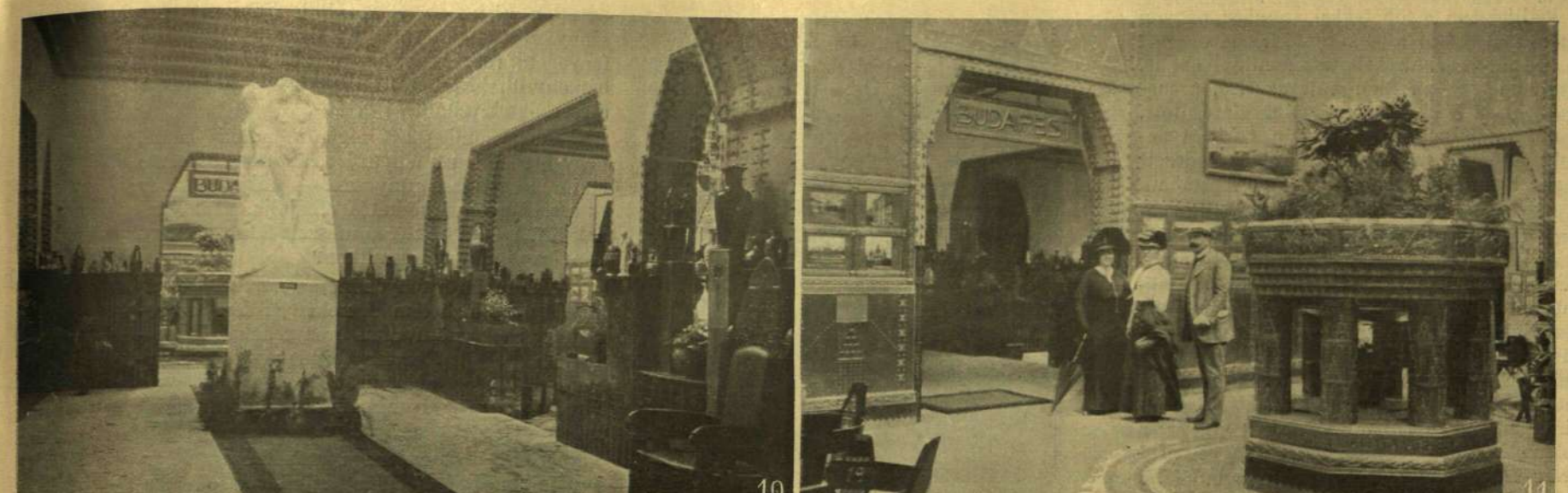
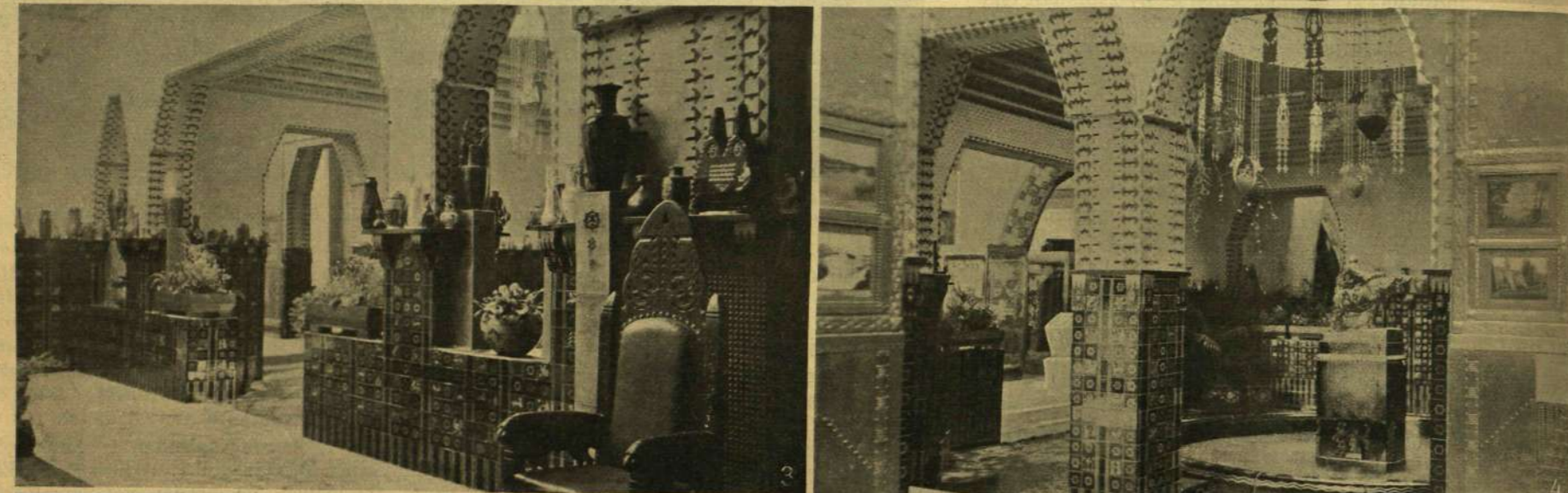
Látványossága, mert eredeti és teljesen önálló. A többi pavillon mind a turini Juvara stílus ezukrázmunka formájába travesztálva. Kimon-dott önálló jellege egy pavillonnak sines, mert mindenki az épületet bérelte az olasz bizott-ságtól és csak a magyar bizottság emelt a neki átengedett területre saját épületet.

Kivülről a magyar pavillon, — különösen ha fényképen látja az ember, — hosszú kocza-szerű tömbjeivel, geometriai vonalaival, sá-tor formájú kupoláival, kissé különös hatást kelt. A fénykép ugyanis nem árul el sze-neket és nem árul el, — hogy úgy fejez-em ki magamat, — bizonyos lelki momen-tumokat, melyek átömlenek a köbe, gipszbe, fába és az egész alkotásba. Mert mi ez a ma-gyar pavillon? Egy keresetlen naiv alkotás, fölőttára és applikálása az építészet, a de-korálás népies elemeinek, nagy formában való alkalmazása annak, a mi eddig el volt rejtve, szűk korlátok közé volt szorítva. Tőry és Pogány, az építők, a régiből alkottak újat, újat teremtettek a kiállítási építészet terén és ha a kísérletnek voltak is nehézségei, a kezdet érdemét tőlük eltagadni nem lehet.

A kettős épület architektonikus súlya a na-gyobb ipari pavillonra esik. Fölőtte emelkedik a magyar ezimer harmas halmat szimbolizáló három kupola, itt van a sisakszerű tetős fő-bejárát, a melynél kardjukra támaszkodó mar-czóna hareszok állanak őrt, itt van a két nyí-tott tetőzetű vízudivar, a melyeknek medencé-jébe felülről csurog alá a víz, ezt díszítik gazdagon Zsolnay cozinjai és a magyar mű-vészet egyéb alkotásainak egész sorozata.

És legyünk egy kicsit ószinték. Turinban a sikerünket, mert az már kétségtelenül megvan, elsősorban az épületnek köszönhetjük. Bizonyos mértékig port hintettünk a világ szemébe, mi-kor esillogással kápráztattuk el, hogy ne legyen alkalma a tartalmat nagyon erős kritika alá vonni. Nem becsmerése ez a tartalomnak, de bizonyos, hogy Németország, Anglia és Fran-cziaország óriási arányú kiállításait mi más-ként nem tudnók fölvenni a versenyt. És — last but not least — meg kell mondani azt is, hogy Magyarországon, a szubvenziós ipar-fejlesztés klasszikus hazájában se a nagy-, se a kisiparnak nem sok hajlandósága van arra, hogy a szabad verseny levegőjére kimerész-kegjen. Már pedig egy kiállítás rendezősege minden lelkesedés mellett is csak azt tudja bemutatni, a mit neki rendelkezésére bocsáj-tanak.

A magyar kiállítás turini sikerének még két rugója van. Az egyik a szimpátia, a melylyel itt, Kossuth száműzetése helyén irántunk viseltet-nek, a másik az, hogy a vendéglátó Olaszország nagyon tudja respektálni azt, hogy Magyarország a megnyitás napjára kész, befejezett dolgot nyuj-tott neki. Egy teljesen kész, berendezett épü-

KÉPEK A TURINI NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁS
MAGYAR OSZTÁLYÁRÓL A MEGNYITÁSKOR.

Jelky Gyula főbővelei.

1. A kiállítás hídjá a Pó folyón. — 2. A magyar pavillonok a Pó felől. — 3. Részlet a pavillon belsejéből. — 4. Kilátás a főváros terméből. — 5—6. A mezőgazdasági pavillonból. — 7. Részlet a kupolateremből. — 8. Az ünnepélyek csarnoka előtt a megnyitáskor. — 9. A királyi pár megérkezése a megnyitásra. — 10. Iparművészeti tárgyak. — 11. Budapest székesfőváros terme. — 12. A mezőgazdasági pavillon emeleti része. — 13. A magyar pavillon a fő útvonalról nézve. — 14—15. A háziipari csoportból. — 16. A királyi pár Stettina József államtitkár, Zsolnay Miklós kiállítási elnök és Mérey Kajetan római nagykövetség vezetésével meglátogatja a magyar kiállítást. — 17—18. A vízudvarok.

let, egy nagyrészt állványokból, gipszfalakból álló kiállításban a többiekkel szemben nagyon is erős kontrasztot alkot. Ennek az elismerésnek és szimpatianak kell tulajdonítani azt is, hogy a magyar pavillon volt az első, a melyet az olasz király és királyné meglátogatott. Milano, Veneza és Róma után Turin a negyedik állomás az Olaszországban rendezett magyar kiállítások sikereinek a sorozatában.

Külön még kettőt kell a magyar kiállításra fölemlíteni. Az egyik a főváros terme, a másik a magyar háziipar. Hogy Budapest építőinek akarata ellenére is egyike Európa legszébb városainak, azt már mások véleményéből tudjuk, ezúttal azonban a fővárosi csoport tervezői és rendezői megmutatták, hogy megfelelő beállítással nemcsak a helyszínén lehet Budapest bemutatásával hatásosokat elérni. A magyar háziipar csoportja pedig itt a távolban is csodálókat szerzett a magyar népművészet kincseinek, sőt a csodálaton fölülmög gazdag gyakorlati eredményeket is ígér. Egy eladott magyar himzés, vagy varrottas ugyanis nagyobb reklám nekünk, mint 25 hivatalos személyiség, a ki a kiállítás megnyitására megjelenik bankettezni és névjegyet leadni.

Tonelli Sándor.

Dr. SZABÓ JÁNOS,

SZAMOSUJVÁRI GÖRÖG-KATHOLIKUS PÜSPÖK.

1836—1911.

A hat vármegyére kiterjedő és közel egy félmillió lélekszámú szamosujvári egyházmegyét a napokban súlyos csapás érte dr. Szabó János görög szertartású püspök elhunytával. A nemcsak származására és névre, de érzelmeire nézve is mindenkor a magyar hazához hű főpap ravatalát egyházmegyéje papságán kívül azok is körülállották, a kik a patriarkorú és életű egyházjelemben azt a férfit is tisztelték, a ki egész életében kerülte a hívságos pompát és fényt, az ünnepeket és hódolást. Nemes egyszerűségben és szerényen télt el evangélium szerinti élete s így halála méltán okoz szomorúságot mindenütt, a hol csak ismerték.

Dr. Szabó János 1836 augusztus 16-án született a szatmármegyei Esztró községben. Középszkolai tanulmányait kitünő sikerrel a nagyváradi premonstrei főgimnáziumban, a hittudományokat és bölcseletet pedig Rómában végezte és 1859-ben pappá szenteltetett. Ezután nemesokára a nagyváradi finevelő igazgatója, majd a görög-katholikus káptalan kanonokja lett. 1879 február 18-ikán az apostoli király kegye, mint nagyváradi örkanonokot Trefort miniszter előterjesztésére a szamosujvári püspöki széke emelte s ugyanezen év augusztus 18-ikán a püspöki széke be is igttatott. 1881-ben a Ferencz József-rend közép-, 1883-ban ugyanezen rend nagykeresztjével, 1895-ben pedig a valóságos belső titkos tanácsosi méltósággal tüntetett ki, 1903-ban pedig Szamosujvár szab. kir. város közönsége díszpolgárává választotta. A pápa római gróffá, pápai trónállóvá nevezte ki. Két évvel ezelőtt a legnagyobb esendben mondotta el aranymiséjét s így ötvenkét éves papsága alatt, melyből harminckét éven át mint püspök kormányozta egyházmegyéjét, sokszor tapasztalták hívei pártatlan igazságszeretetét és sokszor meggyőződtek igaz, hazafias érzületéről. A magyar főpap egyesült benne a magyar haza hű fiával.

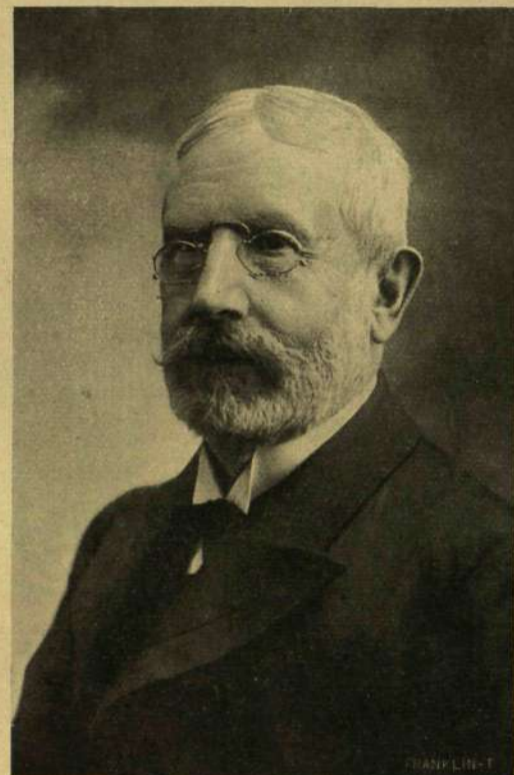
Az elhunyt főpap közel három éve betegedett. Ischiában szenvedett, de a halál közvetlen oka tüdőgyulladás volt, melyet súlyosbítt idült vesebaja. Május 1-én halt meg, életének 75-ik évében. Május 5-ikén temették el nagy közönség jelenlétében a nemrégiben épített szamosujvári szép görög-katholikus templom kriptájában. A temetési szertartást Mihályi görög-katholikus érsek végezte Radu nagyváradi és Hosszú lugosi püspökök segítségével.

Emlékét sokan fogják áldani, mert élt, hogy szerényen meghalasson s meghalt, hogy büszkén élhessen.

Dr. Gopcsa László.

SZABÓ JÁNOS, SZAMOSUJVÁRI GÖRÖG-KATH. PÜSPÖK.

CHEVERN FLÓRIS, A VII. KER. ÁLLAMI FŐGIMNÁZIUM NYUGALOMBA VONULÓ IGAZGATÓJA.

HELLÉ.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Marcelle Tinayre. Fordította M. Hrabovszky Julia.

XXVI.

Egyike volt azon *egyszínű* ebédeknek, a melyeket Nébrant asszony hozott divatba. Kék ebédet adott a költőknek, zöldet a festőknek, halványlilát a zenészeknek. Az én tiszteletemre adott ebéd, a minek az eljegyzést kellett pótolnia, rózsaszínű volt.

A gyászom, még inkább a nagyon világosan kifejezett óhajom, a bárónét arra kényszerítette, hogy meghívottainak számát megszorítsa: csak tizenkét emberre volt terítve az ebédlőben, a melyet a szalonból, a XVI. Lajos stílusában apró kis üvegtáblákra osztott üvegfalon át bámultunk, várva Rébussat miniszter megérkezését. Ez az ebédlő angol ízlésben volt díszítve és butorozva, nagyon sok fehér fa mindenütt, tükrök, zománczos ködények és onyx színű üvegek. A velencei csipkeöltéssel áttört abrosz, rózsaszínű selyem abroszra volt borítva, rózsaszínűek voltak a viaszgyertyák, a kis lampacsernyők muszlinja, az asztal közepén álló orchidea-kosár köré tűzött moiré-csokrok. A menyegző négy sarkán elhelyezett villamos lángok, nagy halvány krepp pipacsokon át világítottak. És ez a mérhetetlenül sok rózsaszín, halvány és csillogó, a selyem, a virágok, még maga a levegő is megszinesítve a fény játékától, ez a halványverestől egészen a testszínig menő

rózsaszínű színia, nem zavarta a szemet egyetlen kirívó árnyalat által. Nébrant asszony el tudta kerülni az ilyen fantáziáknál fenyegető rosz ízlést. Egyszerű, hosszú fehér bársonyruhába öltözve, látható örömmel fogadta a szerencsekívánatokat.

— Még mindég azt fogja mondani, Hellé, hogy érzéketlen a fényűzés iránt? — kérdezte Maurice egy kissé gúnyosan. — Vallja be, hogy ez a szemgöngyörökötetés elbájolja. Hol vannak a fénybűtorok és a meszelt falak, a miket annyira dicsőített a multkor?

— Bámulum a fényűzést, ha művészté válik, de nélkülözhetem. A néhány fillért érő rózsák felérnek az ötfrankos orchideákkal. És biztosítom, hogy a Gesztenyeerdő régi könyvtárszobája, magas ablakaival, nehézkes, fényes bútorokkal éppen olyan szép látvány volt, mint unokatestvérenek lakosztálya.

Nébrant asszony maga után húzva a bársonyhullámokat, Rébussat miniszter elé sietett: egy kis, barna, sovány, szellemes arczú délvidéki férfit pillantott meg. Kezet szorítva Mauriceal, hízegő dolgokat mondott neki drámájának sikeréről és mennyasszonyának bájáról. Az öreg Legrain szenátor lefoglalta magának a minisztert. Egy nagy politikai lap szerkesztője csatlakozott hozzájuk.

Én kénytelen voltam az asszonyok csoportjához csatlakozni; ott voltak: a sárga Legrain asszony fekete selyemben, Jonchères grófné, a szép vállairól híres vereshajú asszony fehér empire ruhában, Salmonné, egy dán nő, törékeny, mint Ophélia, hófehér arczbőrrel, sápadt szemekkel, melyek Maurice szerint egy sarki ég végtelenségét tükrözték vissza; Frémant kisasszony egy nagyon csunya, nagyon intelligens, epeből és ecetből összegyúrt irónő, kit mindenki felkeresett és félt tőle egyszersmind. Két mesésen megfésült, öltözött *clubmen* érzesi problémákról vitakozott a hölgyekkel.

Ezek a hölgyek nem rokonszenveztek velem, kivéve Frémant kisasszonyt, a kit érdekelttem. Tülbüszkének találtak hallgatásomban, nagyon merészen kinyilatkoztatták véleményemben és nem eléggé fiatal leánynak, mert nem igyekeztem tetszeni. Ebben a nagyon jól elrejtett rozszakaratban volt egy kis irigy boszúság, mert a báróné összes barátói azt remélték, hogy elhódítják Clairmontot, Legrainné a leányát szánta neki, Jonchères grófné önmagát, Salmonné kész lett volna titokzatos műzsájává válni. Csupán Frémant kisasszonyra nem volt Maurice hatással. Ő gyűlölte Mauriceot, miként minden férfit és folytonosan esipkedte finoman, Maurice azonban nem mert megharagudni rá.

Az asztalnál Maurice és az egyik *clubmen* között ültem, szemben a bárónéval, a ki a miniszter és a szenátor között ült.

Maurice Rébussat minden egyes szavára figyelt és nem igen beszélt velem, az én csökönyös visszatartásom pedig nemesokára befagyasztotta jobboldali megszédóm üres fecsegését. Ez a nagyon csinos fiú közepén elválasztott és a halántékokra letapasztott fényes hajával, apró szegélyű ingmellet és újszabású melnyit viselt. Ennyi csáb meghódította számára a nőket, kik hozzája hasonlóknak érezték magukat az érzések és ízlés által.

Meglepetve az én közönyöm által, egészen a telt idomú Jonchères grófnőnek szentelte magát, kinek keblei csemegeként kínálkoztak neki és alig néhány centiméternyire izgatták a tekintetét. Megmenekülve tőle, kedvem szerint nézhettem és hallgathattam.

Rébussat érdekelt; Antoine beszélt nekem róla azelőtt, ügyes intrigánsnak nevezte, a ki a férfiakat érdekeik előmozdításával hódította meg, a nőket pedig, nagyvilági hiúságait legyezgetve. Ritkán utasította vissza Nébrantné és hozzája hasonlóknak meghívását; csupa számításból, mert szeretetreméltó, gyöngéd, diszkrét ember hírebe akart jutni, a ki méltó egy athéni köztársaság elnökségére. Sikere a nőknél híres volt, bár sohasem vallotta be hódításait, de nem is tagadta azokat. Nébrant asszony imádkozta őt és ez a kultusz már majdnem politikai meghódítás jellegét öltötte.

Rébussat tapasztalta a szalonok hatalmát, mert karrierjét a kékharsnyás szép asszonyok révén csinálta. Mäskülönben intelligens volt, szkeptikus, képes egy tornász ügyességével gyakorolni a faképnél hagyást és a hirtelen for-

TOJÁSTÖRŐ LEGÉNYEK.

dulásokat, a melyekért Genesvriert előtt olyan szenvedhetetlen volt.

Ha mint ember nem is volt rokonszenves előttem, előmeritem, hogy kellemes társalgó, bőbeszédű délvidéki, a kit húsz évi párisi tartózkodás megfegyvelmezett. Akár politikáról, akár irodalomról beszélt, Rébussat mindég világos és mulatságos volt és igazi élvezet volt őt Mauriceal csevegni hallani. Elragadtatásban Nébrant asszony majdnem hallgatásra kényszerítette vendégeit, a nagyon tiszteletteljes hallgatóságot.

Mikor visszatértünk a szalonba, a báróné diadalmasan jött hozzám:

— Nos, drágám, mit mond? Nem elragadó ember a miniszter? És minő jóakaró! Tudja-e, hogy rendjelt ígért Mauriceknak, de csitt! ez még titok... Rébussat mindenható a *Comédie*-nél. Ő mindent tehet Mauriceért.

— Ha ugyanis a miniszterium meg nem bukik.

— Oh, az rettenetes lenne! — mondta a báróné, egészen megdöbbenne. — De Rébussat úr azért meg fogja tartani a befolyását, bármilyen történik is. Ha Maurice csak kicsit ügyes, megnyerheti a barátságát.

Szükségtelennek tartottam megmagyarázni Nébrantnének, miért nem óhajtottam Rébussat úr barátságát. Az asszonyok fecsegtek és pletykáltak maguk között. A dohányzó nyitott ajtaján át hozzánk hallatszott a hangos beszéd, kacagás.

Frémant kisasszony közeledett hozzám. Egy magas pálmafák által takart, alacsony, sárga selyem divánra ültem. A *«vén leány irónő»*, miként őt Maurice nevezte, mellem ült.

— Ön mélabús, kisasszony. Úgy látom, Clairmont úr ma este elhanyagolja önt kissé. Meg kell bocsátani neki: Rébussat nemes vetélytárs.

Kis főfájást adtam ürügyül, érezve, hogy szomszédaimnak feltűnik a viseletem. Frémant kisasszony antipirint ajánlott a főfájásom ellen, aztán diszkrétan újra Maurice ellen fordult.

— Ön egy nagyon szép, de nagyon nehéz feladatot vállalt magára kisasszony, a miért csak dicsérhetem. Kezesse tenni egy pillangót! Elővigyázatos és gyöngéd újjakra van szükség, hogy ilyen esudát véghez vigyen valaki. A játszmában kétségtelenül sok ütökártya van: a szépsége, szelleme és vagyon. Ő kellett is, hogy azt a kedves, szeles Clairmontot meghódítsa... Egész Páris járn fog a házukba, mert a mi költőnk hamar ösmerkedik és gyorsan lelkeseedik is. Nézze őt, csak úgy nyeli a miniszter szavait. Szeretem a tehetséges férfiaknál ezt a nyíltságot. Ők mindent dicsőítenek, a mi őket veszi körül. *«Optikai csalódás»*, mint a meboldogult Tartarin mondta. Clairmont úr mecenzenát lát Rébussatban, miként hősies banditákat látott húsz rongyos, piszkos macedóniában, a kik úgy tettek, mintha elakarnák fogni őt és aztán a lábát esőkölték néhány aranyért.

GYALÁRI ROMÁN LEÁNYOK.

Tudtam, hogy Maurice macedóniai kalandja egyszerű, inkább komikus úti eseményné zsugorodott, méltóvá About tollára. De nem szerettem Frémant kisasszony gyönyörlődésait, a modor, a melyben tréfálkozott, megnehezítette a feleletet.

Épen helyet akartam cserélni, mikor Maurice és Rébussat közeledtek. Kipirult arczczal, csillogó szemmel a miniszter elragadtatva látzott lenni az asszonyok epedő bámulatától. Még Maurice is a második helyre került, daczára művészi felsőbbségének... azaz inkább ő hátrált szándékosan, számításból... A remény, hogy Páris első színházában szóhoz jut, majdnem alázatosá tette őt a miniszterrel szemben.

Ez a Frémant kisasszony által gonoszul észrevert magatartás nagyon ingerelt. De a miniszter közeledett hozzám és a pamlag minden tekintetét magára vont.

Rébussat úr, értesülve, hogy de Riveyrcac Sylvain unokahuga vagyok, nagyon kedvesen kérdéseket intézett hozzám nagybátyámat illetően, finom ízlésű embernek nevezte, méltónak egy nagy költő életársnőjét felnevelni. Udvarias tartózkodással feleltem, bámulva ennek az embernek a művészetét, a ki, hogy meghódíthasson, melegen tudott beszélni nekem arról, a kit annyira szerettem és a kit ő

nem is ösmer. Ez megmagyarázta nekem diadalait, gyors szerencsét.

Maurice el volt ragadtatva. Csillogtatni akart engem és elbeszélte, mi módon segédkeztem a drámájában, inspirálva őt Melissa ideális személyének kreálására. A társalgás lassanként átment az irodalomra, új könyvekre. Rébussat véleményét mondott és mindenki mondott valamit, az egyik anekdotát, a másik valami hízelgő, vagy csipős megjegyzést, a nélkül, hogy sértene a miniszter véleményét, a mit orákulumként hallgattak.

Neveket említettek, a melyek ösmeretes, híres párisi embereket hoztak a hallgatók emlékezetébe, de előttem ösmeretlenek voltak. Aztán az irodalom excentrikusairól beszéltek... a neo-misztikusokról, a sátniakról, az anarchistákról, a bolondokról — és hirtelen Genesvriert Antoine nevé hallottam.

Frémant Marie beszélt. Ösmerete a miniszter nehezítését az író ellen és kárörvendésből akarta Nébrant asszony nagy emberét és magát Nébrant asszonyt is feldühösíteni? Kis feje, mely a vipera háromszegletes formájával bírt, a legnyitabb öszinteséget fejezte ki.

— Ki olvasta a *«Szegény»*-t Genesvriert Antoineól? Ez a mű csupa szeretet és harag, a legszebb könyv ez évben.

Nébrant asszony kijelentette, hogy hallott beszélni a könyvről, de ő nem szereti a tendenciózus regényeket.

— De hiszen ön rajong Ibsenért?

— Az egészen más! — szölt a báróné zavarral.

Ibsen filozófus, ködös és hatalmas lángész, — szólatte meg Rébussat, kinek sápadt arca egyszerre kiszinesedett. — Genesvriert, a ki gondolkodó főnek és írónak képzelet magát, egyszerűen nem más, mint egyike azon individuumoknak, a kik bulldogként utána rohannak és megatják a tehetséges, vagyonos és szerencsés embereket.

Igazán? — kiáltott fel Frémant kisasszony még mindig ártatlan nyíltsággal, — ezt sajnálom. Ez a Genesvriert tetszett nekem... De kedves báróné, nem ön beszélt el nekem egy alkalommal Genesvriert történetét? Úgy tudom, jó családból származik és rokona a kedves, öreg Marboj asszonynak, a ki szintén hivatalos volt ma ide?

— Oh, csak nagyon távoli rokonság!... És ez a Genesvriert valóságos örült. Marboyné csak ritkán találkozik vele. Ez a szegény asszony nagyon szenvedő és nem hagyhatja el a szobáját. Remélem, hogy nemesokára ismét köztünk láthatjuk.

Nébrantné megkísérelte a társalgást másra terelni, mert tartott valami veszélyes összehálalkozástól. Mauricea néztem. Tekintete makacsul került az enyémet. Hallgatott.

A TOJÁSTÖRÉS.

HUSVÉTI TOJÁSTÖRÉS A HUNYADMEGYEI GYALÁRI ROMÁNOK KÖZT.

De Frément kisasszony nem hagyta abba:

— Genesvriert örült?

— Még pedig veszélyes örült! — mondta a miniszter. — Egyike azoknak, a kik önmagukat piszkolják be a felszedett sárral... Oh, Genesvriert nem tehetségtelen ember. Van stílus-érzéke, szereti az erőszakos jelzőket és bizonyos fenkölt ékesszólással bír, a mi illuziót kelt. Vannak hívei a fiatalság között — oh, ez a sajtósági jelenkori fiatalság, a mely annyira kevéssé francia, nem tud többé nevetni, elmélyed elvont teoriákban és mámoros a deklamációtól... Igen, Genesvriert Antoineban sok van egy jó pamflettistából, dacára, hogy túlságosan utánozza Laurent Jacquest... Dühös kirohanásai különben a mesterségéhez tartoznak és nem vetném a szemére, a miért lelkiismeretesen keresi meg a pénzt, a mit Laurent és Laurent barátai elpazarolnak, ha nem vonám kétségbe a jóhiszeműségét.

Ereztem, hogy elpirulok. Még egyszer Maurice-ra néztem. Maurice hallgatott.

— Hogyan? — kiáltott fel Frément kisasszony, az elnyomottak megvédője, apostola nem lenne becsületes ember?

— Hm! — szólt Rébussat finom mosolylyal, — sem nem őt, sem nem rabolt...

— De vannak rovtól életű emberek, a kik számára nincs törvényezik.

— Épen ezt akartam mondani.

Akaratom ellenére mormolám:

— És mit vetnek Genesvriert úr szemére?

Maurice felém fordította a fejét és hallgatás parancsoló szemmel nézett reám.

— Mit vetnek a szemére, kisasszony? Oh! én Istenem, nem valami nagy dolgot... Az egészen attól függ, miként fogja fel azt valaki... Nagyon sok ember nem róna fel bűnül Genesvriert, hogy szájhős, megtámadja azokat, a kik nem gondolkoznak úgy, mint ő vagy a mestere, hogy egy Robespierre mogorvaságát és egy Szent Justicius emberbarátságát affektálja és eme türelmes komédia által előkészíti jelöltséget a jövő választásokra.

— De hisz ő nem politikus, hanem író, filozófus...

— Mondja inkább, egyike azon irigy, elkésredett, elhibázott ekzsztenciáknak, a kik felbujtják a tudatlanokat és irigységet, gyűlöletet, mindazon rossz szenvedélyeket szuggérálják nekik, a mik bennük vannak. Genesvriert nagyon szép vagyonnak nagyon gyorsan a nyakára hágtott és senkisémet tudja, miként. Ez egy társadalmi állásból kibukott ember és merem állítani, egy ijesztően ambiciózus lélek.

Csend állt be. Maurice sápadt volt és a szeméi most már valósággal könyörgőtek nekem. De a keserűség a szívemből az ajkaimra tódult. Valami legyőzhetetlen erő megszólaltatott:

— Nem osztom a nézetét, uram! — mondtam tiszta, kissé remegő hangon, a mi visszhangzott a nagy teremben. — Én ösmerem Genesvriert urat és nagyon becsületes embernek tartom őt.

Rébussat az első pillanathan meg volt lepette, aztán kedves megvetéssel, mosolyogva mondta:

— Ön még nagyon fiatal, kisasszony és nagyon könnyű egy minden hangzatos szóra vibráló, az ön korabeli fiatal leány tapasztalatlanságával visszaélni.

Nagybátyám emberösmerő volt. Őt mindenki tisztelte, a ki ősmerte és ő barátjának nevezte Genesvriert. Azért uram, kötelességemnek tartom Genesvriert urat védelmembe venni. Genesvriert Antoine szegény, mert a vagyona sok szerencsétlenül mentett meg a nyomortól. Neki nincs egyéb ambíciója, mint jól, hasznosat cselekedni. Ő csak az igazsággal törődik.

Ereztem, hogy körülöttem roszakaratú csend terjed, reám nehezedik Maurice ingerült nyugtalansága, Nébrantné haragja. Rébussat összehúzza keskeny ajkait, savanyúan mosolygott.

— Gratulálok, kisasszony, hogy olyan hü marad a barátságaihoz, bármint sajtószerűek is legyenek azok. Tisztelem... a naiv érzést, a mi őnt szólni készíti. De a kedves Clairmont nem igen látszik meggyőződve lenni...

— De Riveyrc kisasszony túloz, — dadogta Maurice. — Genesvriert Antoine úr mulattatta de Riveyrc urat a filantropiájával, de ők azért ritkán érintkeztek...

— Genesvriert nagybátyámnak barátja volt... miként önnek is, — kiáltottam felháborodva e

A mezőkasszonyi református egyház Boesky-sereg-lege, melyet Lehoczy Tivadár archaeologus fedezett fel a templom lomtárában. — Niklay János felvétele.

kétszínűség által, a mi majdnem meggyűlöltet velem Clairmontot. — Legyen bátorsága ezt bevallani, drágám. Ösmeri Genesvriert, kezdet szorit vele és épen olyan jól tudja, mint én, hogy ő becsületes ember. Részemről nagyon gyávanak találnám magamat, ha nem mondanám meg hangosan, a mit gondolok.

— Ki-ki a saját véleménye szerint, — felelte Rébussat hidegen. — És ön rosszul teszi, édes Clairmont, ha elhallgatja a magát... De hagyjuk most Genesvriert bűneivel és érényeivel és kérjük fel inkább Salmson asszonyt, énekelne nekünk szép dán népdalok közül. A zene «megnyugtat, elragadtat, felold», mondta a mi Sully-Prudhommeunk... Kedves asszonyom...

Salmson asszony lehúzta hosszú svéd keztyűt és a zongora felé indult; a csoportok szétoszlottak és újra alakultak. Egyedül találtam magamat Frément kisasszonnyal.

— Kedves gyermekem, — kezdte a kisasszony, — tudja-e, mit neveznek baklövésnek?

— Egy önkénytelen ügytelenség... épen az ellenkezőjét annak, a mit tettem.

— Maga derék kis leány. De tudja-e, hogy ez a bravúrja sokba kerülhet Clairmont úrnak? Rébussat nem könnyen felejt. Ő haragot fog tartani önök iránt és a mi kedves költőnk érdemeje nagyon kompromittálva lesz.

— Egy érdemjel nagyon is drágán lenne megfizetve egy gyávasság által. Nem tudtam hallgatni. A szívem kitört... Kérem, édes kisasszony, ne itélje el Genesvriert Antoine-t...

A felindulás folytogatott.

— Minő sápadt ön! — szólt Frément kisasszony. — Oh, maga örült, nagylelkű gyermek, mennyire tetszik nekem a haragja! Már előbb is tetszett nekem. De egy óra óta, szeretem... De mit keres itt maga az ilyen jel-

lemmel? Maga nem ide tartozik. Senkisémet fogja itt megérteni, mindenki irigylis és még maga a férje is — a ki tele van rosszul rejtgetett ambíciókkal, — az érdekeit fogja érvényesíteni az ön érdekei ellenében. Oh, Hellé kisasszony, maga, a ki nem tud elővigyázatosan hallgatni, sem meghazudolni a gondolatait, önnek Don Quichottehoz kellene férjhez mennie. Siessen a dolgot jóvátenni. Kell, hogy Rébussat megbocsássa Clairmont asszonynak, a mit ellene de Riveyrc kisasszony vétett... Szegény poétánk! mennyire bosszankodni látszik!

Salmson asszony kristálycsengésű hangja brilláns hangokban halt el. Diszkrétül felemelkedtem, megsúgtam a bárónénak, hogy fáradt-nak érzem magamat és visszavonulok.

Észrevétlenül suhantam ki a kis szalonba, a hol egy szobalány a vállaimra tette a belépőmet. Egy inas kocsit szaladt. Clairmont hirtelen megjelent.

— Maga távozik, Hellé, a nélkül, hogy elbúcsúzna tőlem?

— Igen.

— Pedig néhány magyarázatot kell kérnem öntől.

— Majd holnap megkapja...

— Megörült? — folytatta Maurice összeszorított fogakkal, gonosz tekintettel, — helyrehozhatatlanul ártott nekem és nevéteségesen kompromittálta magát egy... egy...

— Maurice, — vágtam közbe, — holnap várom önt és elmondom majd, mit tartok a mai magatartása felől. A kocsim megérkezett. Itt kell hagynom. Kérem, ne fárassza magát a le-kiséréssel: a miniszter úr várja.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

A halott is kap örökséget az élőtől. Ez az örökség: az igazság. Az egyetlen, a mit igenis odatesznek melléje a kopsorsójába. A mit így Magyarország most eltemetett volt kereskedelmi minisztere, Hieronymi Károly örökségül kapott, a kincseknek igazán dús tömege volt. Mikor már megszünnővni élni, azok, a kik az életben hívei és a kik az életben ellenfelei voltak, elmondhatták róla az igazságot, több magasztalású hallottuk, mint a mennyi életében részeül juttott. Nem olyan gyors, a melylyel közös lenne mindazoké, a kik hatalomban éltek. Egy élet természetének és tartalmának nagy kritériuma, hogy befejeztétven, megszáporodtak-e vagy megfogytak a dícsérői? A Hieronymi életének magasztalói megszáporodtak. Mikor a kopsorsója mellett el kellett mondani: mit művelt, hogyan élt, mit hagyott itt maga után, hogyan használta az időt, a mely neki szabott, temérdek tanúnak volt kötelessége nemcsak a kegyelet, hanem az igazsággal szemben, hogy oda-sietvén, az elismerés és a dícséret szavait mondja.

Legyen szabad odaállanunk e hosszú sor végére és letennünk még egy szerény kis bokrotát valaminek a nevében, a minek nem is tudom: van-e külön istenasszonya vagy tündére, a minek a tisztelői és hívei azonban mindig hálás elismeréssel néztek Hieronymi Károlyra és mindig nyugodt biztosság-érzéssel hallgatták a szavát.

Ez a valami, a mi mindig hűséges kezelőjét, örét és gondozóját gyászolja Hieronymi Károlyban: a mondat.

E sorok írójának éveken át kötelessége volt az a szerencse, sőt sokszor szerencseje is volt az a kötelesség, hogy hallgassa, még pedig figyelmesen hallgassa a fórum szélén a nemzet választottjait. Megesik, hogy ez a munka élvezet. De megesik az is, hogy ez az élvezet csak arra redukálódik, a kit hallgatnak. A ki hallgatja, nem igen érzi magát erre a gyönyörűsége érdemesnek. Hol a hideglelés, hol a fogfájás, hol az oldalnyilalás vehemens tüneteit kell magán észlelnie. Borzalmak képek tárulnak eléje. A szónok körül, a ki nyugodt jóhiszeműséggel árasztja magából a bölcseséget, a béna, csonka és iszonyúan torz tetemek egész halma tornyosul. És ezek a szerencsétlenek nem az ellenfél letiporó argumentumai, hanem a szónok — saját mondatai.

Nem tudom, ki festette azt a képet, a melynek

A zsarnok álma a címze. Az iszonyattól eltorzult arccal foksik agyán a zsarnok, míg fölötte az álom felhőin elvonul végtelen, borzalmas serege azoknak, a kik áldozatai lettek. Halottak, bénák, nyomorékok, kiszúrt szemű, összetört tagú, megcsontított emberek.

Ha a nyomorékká tett, agyonkínzott, megvakított, kettévágott, megbénított, megcsontított mondatok is tesznek ilyen éjszakai kirándulásokat az álom léghajóján, akkor bizony egyszerre érthetővé lesz egy csomó honatyának az a passziója, hogy inkább szeret éjszaka virrasztani, mint lefeküdni. Azoktól pedig, a kik igenis lefeküsznek, kár lenne irigyelni az álmukat.

Hieronymi Károly azonban azok közül való volt, a kiknek egyáltalában nem kellett ilyen vízióktól féltetni az éjszakai nyugodalmukat.

Nem volt nagy szónok: se a szavának, se a hangjának nem volt elragadó varázsa. A palettáján nem égett nagyon sok szín, szónoki művészetének nem volt poézisa, a lelkes lendület hiányzott belőle és a meleg humort legfőképpen csak harcos, fullánkosságmésség pótolta. De a kiváló technikus erényét hirdette minden mondata a konstrukció fedhetetlenségében és egyszerű szabatoságában. Ezekbe a mondatokba dísznek, ornamentnek is ritkán jutott egy-egy elmaradható szó, de nem is hiányzott belőlük soha egy sem, a mely szükséges volt a teljességükhöz. Nem kereste a tömörséget, mert egy bizonyos magyarázó kedv mindig érzett az előadásában, de e megvilágosító hajlandóság a világosságra a mondatai szerkezetét is átjárta. A szavak nem veszítették és nem is nyomták el egymást, mindenki szükséges, biztos és a maga helyén lévő vonala volt a mondat rajzának. Egy technikai konstrukció első szépsége, szükségessége és ereje a korrektség. És Hieronymi a mondataiban soha se vétett a technikusoknak ez ellen a törvénye ellen. Lendületesebb, fényesebb, megkapóbb, gazdagabb szavú szónoka volt nála a parlamentnek, de precízebb alig.

Hatalmas időt, egy fél évszázadot töltött a közpályán, több ízben is az alkotás lehetőségének leg-tágabb területén. De területén ereje nagyobb volt még az időnél, a mely rendelkezésére állott. Lehet, hogy nem minden alkotása sikerült és tudjuk, hogy sok kiváló terve befejezetlen maradt. De az bizonyos, hogy se egy elrontott, se egy befejezetlen mondat nem maradt élete gazdag szónoki hagyatékában. Olyan dolog, a mit bizonyára nem minden szónoknak lehetne odavésni a sírkövére...

Egy bécsi professor, Paschkis Henrik egyetemi tanár előadást tartott a minapában a *bűnös szépségápolásról* és ebben az előadásában meglehetősen szigorú esküdtbírónak mutatkozott. Alig van ugyanis a szépiítő művészetnek olyan eszköze és eljárása, a melyre ki nem mondotta volna a bűnöt. Nemesak a különböző preparatumokat ítélte el, a melyekkel a kémiai laboratóriumok ajándékozzák meg — természetesen nem ingyen! — a szépségüket feltő vagy — keveslő hölgyeket, hanem még a *tendenciózus*, vagyis olyan testgyakorlást is, a melynek nem edző és erősítő, hanem *szépiítő* a célzata. Például, hogy karcsúbb tegye azt, a kinek a konstrukciója nem követeli, sőt el se viseli a karcsúságot.

Paschkis tanár tétéle, hogy tudniillik elég szépsége a nőnek az, a mit az Isten adott neki és hogy többet, mint a jó Istentől, a kozmetikusoktól se kaphat, mindenesetre egészséges igazság. De hogy ezzel az egészséges igazságával meg tudja gyógyítani azokat, a kik egy más fölfogás betege, nem tartjuk valószínűnek. Sőt még odáig is csak habozva merünk elmenni a tudós tanárral, hogy együtt szavazzunk vele a — minősítésben.

Szó sincs róla, a szépség, vagy mondjuk így: a még nagyobb szépség aspiránusai igen sok olyan dolgot követnek el, a mit se bölcseségnek, se virtusnak nem lehet magasztalni. Bűnnek, saját magokkal szemben való vétkezésnek már inkább. De van a bűnnek egy lényegesebb eleme, a mi nélkül nem érvényes. A szándék. És megkérdezzük a bécsi professort: bűnös szándéka-e egy nőnek az, ha szép, illetve ha még szebb akar lenni?

A FERENCZ JÓZSEF-TÉRI KÓBURG PALOTA, MELYET MOST LE FOGNAK BONTANI.

Ez a meghatározás különben így nem is egészen szabatos. A valóság ugyanis az, hogy a nő nem is szép akar lenni, hanem — tetszeni akar. Ez a disztinguált fontos akkor, a mikor a törekvése erkölcsét kritizálják. A szépség vágya ugyanis egoizmus. A tetszése, a mely a más gyönyörködő hajlandóságát szolgálja, nincs híján bizonyos altruista elemeknek. A miből logikusan következik, hogy e törekvés szolgáltatának egy nevezetes részecskét arra hátral a feloldás, a kinek ez a törekvés az izlés és a kedvét keresi.

A nőnek kötelessége az, hogy tetszeni akarjon. Ez a törvény oly elemi, hogy nem is kellett kodifikálni. Bizonyos az is, hogy a férfiak soha se voltak és soha se lesznek hajlandók arra, hogy a nőket ez alól a kötelesség alól föloldják. Nyilvánvaló tehát, hogy Paschkis tanár nemcsak a minősítésben volt kissé önkényes, de a vádemelésben se volt eléggé lelkiismeretes. A fölbujtóról — talán nem is egészen önzetlenül — megfeledezett. Pedig ha hibáján, vagy éppen bűnül rójják föl a nőnek azt, hogy tetszeni akar, akkor a hiba vagy bűn árnyéka alul nem lehet kivonni és az ártatlanság napsütésébe állítani azt se, a kinek a szolgáltatára elkövetették. De talán a bécsi tanár e részrehajló kíméletessége a férfiakkal szemben nem is volt szükséges. A sok vád között, a melylyel a férfiakat illetni lehet, alig van, a melyet könnyebb szívvel és kevesebb tiltakozással elviselhetnének, mint az, hogy — szeretik a szépet. Az izléséhez mindenkinek joga van. A legnagyobb joga akkor, ha az izlése — jó. Már pedig azt bizonyára nem is remélheti a bécsi tanár, hogy a férfiak megkövezzék azokat, a kik ennek a joguknak minél teljesebb érvényesüléséért küzdenek! Örök igazság, száz poeta is megénekelte már, hogy a szívünknek három erősnél is becsesebb a bűn, a melyet érettség követek el.

Budapest szűfolt bérkaszáryainak rengetegében van egy ház, egy kaszárya, a mely immáron egyebet se tesz, csak — ürül, halkul, néptelenedik. Volt idő, a mikor sokan költöztek bele és csak kevesen hurcolkodtak ki belőle. Azután megfordult a rend. Egyre kevesebben jöttek és egyre többen távoztak. Valamikor három bekvánkozó is várta, a míg egy zűg üres lesz benne, most már talán három nyoszolya is üres, a míg egynek van pihenő gazdája. És ez az új rend már meg nem változik, a régire vissza nem fordul soha. Az üresedő, néptelenedő ház — a melyben pedig nem szednek bért a lakásért — ki fog ürülni, el fog néptelenedni egészen.

Ez a furcsa ház: az *öreg honvédek menedékháza*. Ama bizonyos vörössapások utolsó légiója az új színpadról most jelentek könyvében *Bárdos* Artur is: kiindulva abból a kiábrándulásból, a mely a színpad életének éretői újabb időben a

teljében laknak benne, még több emlékkel teli, a mikor már egy lakója se lesz azok közül, a kiknek emlétek.

Előttünk az utolsó raport. Az áprilisi jelentés. Egyetlen egy hónap alatt elesett az utolsó zászlóalj egy tizedrésze. Nyolcvan öreg honvéd közül négy hét alatt nyolc hagyta itt a nehezen tavaszodó virágot, a menedékházat, a zsinóros atillát, a bajtársakat és elment oda, a hová se kegydíjat, se — szivarvéget nem küld a haláljában oly esodálatosan emléktartó utókor.

A ki a legfiatalabban halt el a nyolc közül — hetvennyolc esztendő volt. Részét az életről tehát szépen megkapta. S inkább lehet bámulni nagy-szerű erejét a nemzedéknek, a melynek nyolc halottja között a ki a legkevesebbet bírt is, elbirt nyolc évtizedet, mint lázongani a tisztulás mohóságán. De mégis fájdalmas látvány látni, mint fogy el a havasfejú légió, mint nyeli el az idők tornyosuló hulláma, mint sütyed el a növekvő mult árjában egy... megint egy... és mennél kevesebb marad, annál szaporábban hull az öreg honvéd, fogyván vele az emlék és gyarapodván az emlékezés. *Sigma.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az új színpad. A dramaturgia a legújabb időben talán a legjobban átalakult az esztetika összes ágai között. A színházak ugyan túlnyomó részben még mindig ragaszkodnak hagyományaikhoz, melyek a realiztikus színpadi ábrázolásban gyökereznek s csak igen kevés kísérlet próbálja megváltoztatni az új dramaturgiai felismeréseket és elméleteket, de az elmélet és a kritika ebben az esetben messze előtte halad, agítáló szellemben, a gyakorlatnak. Míg azelőtt a dramaturgia középpontja a színész játéka volt, a mai felfogásban a hangsúly átment a színésztől a rendezőre s a fődolog az egész darabnak színpadra való átvitele lett, nem pedig a színészi alakítás. Ennek a felfogásnak alapján a színpadi előadás a régi állapothoz képest jelentékenyen eltávolodik az irodalomtól s a többi művészetekhez, különösen pedig a képzőművészethez és a zenéhez közeledik. A színész egyszerű hangszerré, vagy legalább is egy együtt játszó zenekar egyik tagjává lett, a kit a rendező úgy dirigál, mint a karmester a zenekart s a kinek teljesen bele kell olvasztania a maga művészi megjelenését az egész előadás partitúrájába. A rendezőnek viszont írónak is kell lennie, a ki egy darab szellemét nemcsak megérti, hanem meg is tudja jeleníteni, képzőművészként is, a ki a színpadi játék azon elemeivel, a melyek a szem számára valók, a formák, vonalak, színek elhelyezésének és értékelésének teljes biztonságával tud bánni és zenészként is, a ki az egyes szerepeket és szereplőket a maguk értéke és az egészébe való viszonya szerint tudja az előadás egészébe beleilleszteni. Nagyjából ebben az értelemben szól az új színpadról most jelentek könyvében *Bárdos* Artur is: kiindulva abból a kiábrándulásból, a mely a színpad életének éretői újabb időben a

naturalista színpadi ábrázolással szemben elfogta, az új színpad feladatát nem az apróságok valószínű utáztatásában látja, hanem az egész dráma lényegének megfogásában és színpadra való vetítésében. Világos szöveg mondja: a naturalista színpad helyébe a stilizált színpadot kívánja. Mint alapvető problémákat a képzőművészeti problémát, a színész művészetét és a rendező — ő úgy nevezi: színpadművészt — problémáját fogja meg és fejtegeti. Fejtegetéseiben neki is, mint az új színpad hangzófogatainak majd mindnek Reinhardt, a nálank is évről-évre megforduló berlini színigazgató az állandó példatára s elmékedéseiben az összes főpontokon ő rá támaszkodik. A kis könyv egy fejezetet külön neki is van szentelve. A két utolsó fejezet egy-egy különálló s az új színpad elméletéhez csak lazán kapcsolódik ezek Goethe színpad-ról rendezői munkájáról és a francia színpadról. Bárdos Artur mindenesetre nagyon jól ismeri a mai színházakat, érezhetően nagyon érdeklő a színház problémáira, mint művészi problémákra; sokat olvasott róla, gondolatai is vannak s ezért kis könyvet érdeklődéssel olvashatják a színház iránt érdeklődők.

A pálfalvi színművész. *Arkoszi Ferenczi Kálmán* tizenöt novelláját gyűjtötte össze egy kötetbe. Valamennyi a székely falu életét tükrözi, a földből és a földnek élő székely paraszt-emberek a szereplői s az ő kevés vonalú, egyszerű életük adja az egész könyvnek a színt. A novellák nem nagyon jelentenek, de van néhány figyelemre méltó tulajdonságuk. Szerzőjük először is szemlélhetően jól ismeri a székely népet, életét, beszédét egyaránt. Párbészedésben néha pompás gyökerességgel szól meg a székely magyarságnak nemcsak beszédbeli sajátága, hanem az eszejárása is, s azt a benyomást kelti, hogy az író ezeket a beszédekkel csakugyan így hallotta. Elbeszélési is elég kellemesen és jóízűen tud, bár elbeszélő hangjában nincs semmi különösebb egyenlőség. Egyet azonban s mégis csak ez a fődolog, nem tud: embereket ábrázolni. Csaknem mindig emberórákat mond el, világos és világosabbakat, amelyekről s ezeknél az anekdotáknál többet nem is tudunk meg felőlük; mintha életüknek nem volnának előzményei, nem volna folytatása és nem volnának mélyebb gyökerei, mintha csak az anekdota adna nekik pillanatnyi életet. A történeteknek nem áll élet a háttérben s ezért a háttér nélküli történetek így úgy nem ragadják meg erősebben a figyelmünket, mint a háttér nélküli emberek. Ez igen gyökeres hiány, mert annak a jele, hogy az író nem tud meg-eleveníteni, hogy csak kívülről látja meg a dol-

gokat, mélyebb kapcsolataikat iránt nincs elég érdeke. Ezért maradnak meg a novellái papírosdolgoknak, az elbeszélés élénksége tud nekik adni valamiképp az élet színeiből, de élővé nem tudja őket tenni. Innen van az is, hogy a novellák révén alig táruik ki elének valami a székely falu világából, a paraszt-társadalom sajátosságaitól, az embereknek egymáshoz, a faluhoz, a falun kívüli világhoz való viszonyából, — a novellák nem adnak semmi nemű világképet. Olyanok, mint a fotográfia: megmutatnak mindent, a mi külső dolog, a mi a felületeken van, de rejtve marad minden, a mi a felszín alatt rejtőzik s a mi tulajdonképpen az életet jelenti.

Bánk bán németül. Katona József tragédiája most kerül először német közönség elé. A berlini Reinhardt társasága előzetesen bemutatta Budapestben, abban a német szövegben, mely most könyv alakban is megjelent. A tragédiát Vészi József fordította németre, az eredetnek jambusi formájában s az eredeti dikciójának erejét a főpontokon híven visszaadva. A könyv szép kiállításban jelent meg. *Erich Reiss* berlini kiadó *Moderne Bühne* című vállalatában.

Keszthely. Sági János, a Balaton bugzó ismerője és ismertetője, könyvet adott ki Keszthelyről, mint Balaton-fürdőről és Hévíz-fürdőről. A könyvcsokorban, a melyben sok kép is van, sok jókarral s a viszonyok ismeretével össze van gyűjtve minden tudnivaló azok számára, a kik Keszthelyre kirándulnak, vagy ott fürdőzni akarnak.

A Jó Pajtás. *Schölk Zsigmond* és *Benedek Elek* május 14-iki, legújabb száma közli *Ábrányi Emil* versét, a gyermeknapról, *Elek nagyapó* állatmeséjét, *Dörnyögő Dömötör* utazását a Vaskapuhoz, *Zsoldos László* gyermek-vígjátékát, *Csefkő Gyula* elbeszélését, *Nászai Elza* meséjét, *Rottmann Klári* szép rajzát, *Zulowski Béla* százados elbeszélését arról, hogy miképp nyerte el a cseh kardvívó bajnokságot, *Zsiga bácsi* tréfáját, *Rákosi Viktor* regényét, a rejtvényeket, és szerkesztői üzeneteket. *A Jó Pajtás*-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2.50 fillér, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal. (IV. ker., Egyetem-utca 4.)

Uj könyvek. Az új színpad. *Irta Bárdos Arthur*. Budapest, a Nyugat kiadása.

A pálfalvi színművész. *Irta Arkoszi Ferenczi Kálmán*. Budapest, Kunossy, Szilágyi és társ.; ára 3 korona.

Keszthely, Balaton és Hévíz-fürdő Irta Sági János. Keszthely. Szerző sajátja.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Zalaszentgróti SZALAY JÓZSEF, nyug. főjegyző, 48-as honvéderőmester, 83 éves korában Balatonalmádiban. — Mező IMRE, nyug. nagyvadászi körjeg. zó, 48-as honvéd százados, 83 éves korában Nagyvásonyban. — Roglaticzai ZILINSKY ISTVÁN, volt 48-as honvéd, gazdasági, a Ferencz József-rend lovagja, 77 éves korában Szarvason. — Mészáros ANTAL, volt 48-as honvéd, az esztergomi főkapitány nyug. tisztartója, 79 éves korában Keszthelyen. — KOHÁN MIHÁLY, volt 48-as honvéd, 81 éves korában Léván. — Id. TELFALUSY Sándor Ferencz, Nagyszombat város képviselőtestületének tagja, 77 éves korában Nagyszombatban. — GYULAY László királyi tanácsos, akadémiai festőművész, az országos képzőművészeti főiskola ny. tanára, 67 éves korában Budapestben. — Lomperdi KOROLY-Bogdán, volt takarékpénztári igazgató, a kolozsvári nemzeti színház egykori intendánsa, 95 éves korában Kolozsvárott. — Dr. Révész ENŐ, a szabadkai ügyvédi kamara titkára, a magyar jogászegyesület igazgatóválasztmányának tagja, 48 éves korában Szabadkán. — Dr. ROFF ALADÁR ügyvéd, az Esterházy hercegi hitbizományi javak ügyésze, Tolnamegye tb. tisztú ügyésze, 46 éves korában Dombováron. — MEGYESSY ZSIGMOND ügyvéd, anyakönyvvezetőségi, törvényhatósági bizottsági tag és városi képviselő, 70 éves korában Karcagyon. — FENYVESSY Károly fővárosi ügyvéd, 63 éves korában. — KAISER ODÓN, a 23. gyalogezred századosa Budapestben. — GROFFITS ANTAL nyug. hajóskapitány, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, 67 éves korában Budapestben. — KÁLNAY NÁNDOR nyug. fővárosi igazgató tanító, csesztvei földbirtokos, 70 éves korában Csesztve közönségében. — GEMRON János nyug. államvasuti főmérnök, 60 éves korában Rimaszombatban. — GMEIN REZSŐ, osztrák-magyar államvasuti ellenőr, Csobánkán.

Özv. koltai VIDOS DANIELNÉ, szül. koltai Vidos Alojzia, 92 éves korában Czellődmölkn. — Özv. bihari LEVICZKY Pálné, szül. Rakovszky Eleonóra, 87 éves korában Budapestben. — Özv. RÉVHEGYI FERENCZNE, szül. Lengyel Rozália, 82 éves korában Gyöngyösön. — Özv. kiscsicsesi LÉVAY ANTALNÉ, szül. Berényi Julia, 81 éves korában Vágsellyén. — Özv. VUCSKITS JÁNOSNÉ 68 éves korában Sopronban. — Gróf ZICHY JESŐ özvegye, szül. Ráderon Hermína grófné, 67 éves korában Budapestben. — BERKES ANTALNÉ, szül. Bachl Marika, Berkes Antal pénzügyi főtanácsos felesége, 57 éves korában.

Ugryai és nyágovai SELEVÉN IVÁNNÉ, szül. Tiszaujehelyi Ujhelyi Anna, 56 éves korában Budapestben. — Özv. PFUM LAJOSNÉ, szül. Szabó Jozefin, 47 éves korában Czellődmölkn. — JÉHN VILMOSNÉ, szül. Korbul Marika, 45 éves korában Sopronban. — KEMÉNY JÁNOSNÉ, szül. Kifusz Mária, Budapestben. — DANKÓ JÁNOSNÉ, szül. Csépanyi Ilona, 36 éves korában Egerben. — Eketyukodi GYENE ISTVÁNNÉ, szül. szolnoki Jármy Katica, 23 éves korában Pórcsalmán. — MÁRVÁNYI ARTURNÉ, szül. Roth Irén, 40 éves korában Marosvásárhelyen. — Özv. SZANA ZSIGMONDNÉ, szül. Szana Mária, 76 éves korában Tiszazigaron.

EGYVELEG.

• Élő bakteriumok számára külön kert készítenek a new-yorki természetrajzi múzeumban. A gyűjtemény, melyet két kitűnő zoologus fog vezetni, egyrészt tudományos kutatásoknak lesz a színtere, másrészt még látványosságként is fog szerepelni az ez iránt érdeklődők részére. A bakteriumokat nagy mennyiségben tenyésztik, hogy a privát-tudósnak és a tudományos intézeteknek mindenkor szolgálhassanak belőlük. G. L.

Valdói csipkék. Schopt Elíz értesíti a hölgyközönséget, hogy a Korona-utcai ház lebontása miatt valdói csipkék javítását és tisztítását májól kezdve IV. Reáltanoda-utca 19., II. emelet lakásán fogja eszközölni.

A bőrdínpár fejlesztése. Rövid néhány év óta nagy haladást látnak a bőrdínpár a bőrdíszmű-árpa fejlődésében, különösen a kőrismert Céangy bőrdínpár, aki saját készítményével áruival nagy arányú kivétel és versenyképességgel utóbbi érdemeket szerzett. Felhívjuk olvasóink figyelmét a cégre, melynek üzlete IV., Múzeum-körút 5. sz. alatt van. (Lásd a hirdetést.)

Sárja János ékszerész, cs. és kir. udvari szállító már hetek óta Páris és Londonban tartózkodik bevásárlás céljából, hogy májusban megnyitandó kigőrtéri füzletében a legújabb és legdivatosabb árukkal álljon a mélyen tisztelt vásárló közönség rendelkezésére.

Előszó. konyha, cselédszoba-butor részletre. A Tömö-utca 4. sz. alatti berendezési vállalat erre vonatkozó hirdetésére felhívjuk az olvasó figyelmét.

Divat tudósítás. A hölgyvilágot rendkívül érdekli, kiváló ízléssel összeállított s számtalan legújabb modellt ábrázoló divattudósítás jelent meg az előnyösen ismert Herzfeld Lajos cs. és kir. udvari szállító, Budapest, IV., Kristóf-tér 2. kiadásában. Egész tömegét tartalmazza a szebbnél-szebb ruhák, bluzok,

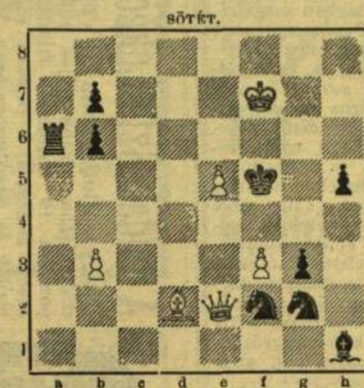
juponok, csipkék, himszett batiszotok, legyezők stb. modelljeinek a nagyon alkalmas arra, hogy a ruha-választás gondját megkönnyítse. A díszes könyvet lapunkra való hivatkozással ingyen és bérmentve küldi nevezett cég.

Minden cipőbe alkalmazható a szab. Laufer luttalpfűző, a fájdalomtámasz közben megszünteti. Ismeretőt kívánatra ingyen küld az egyedüli készítő: Székely és Társa ortopéd. cipőkészítő, Budapest, IV., Múzeum-körút 9.

Szeplős és pattanásos hölgyek és urak részére kizárólag a Diana-arcskrém és Diana-szappan bőrápoló és szépség-szer ajánlható. Ara 75-75 krajczár. Egyedüli készítő Erényi Béla Diana-gyógyezsértára, Budapest, Károly körút 5. sz.

SAKKJÁTEK.

A 2744. számú feladvány Palkoska Emiltől, Prága.

Világos indul és a harmadik lépésre matot ad.

2740. számú feladvány megfejtése Palkoska Emiltől.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
 1. Vc2-e4 ... Hg2-e3 (a,b) 1. ... b6-b5
 2. Vc4-e6 f stb. 2. Vc4-c8 f stb.
 b.
 1. ... Kf5xe5
 2. Vc4-e6 f stb.

Helyesen feltették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A Budapesti Sakk-kör. — A Budapesti III. ker. Sakk-kör. — Ludányi Antal. — Wyschogrod Pál. — Beer Mór. — Gottlieb István (Budapest). — Németh Péter (Gyöngyös). — Kintzig Robert (Esztergom). — Miller Nándor (Szombathely). — Hoffbauer Antal (Léptővár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A Győri Sakk-kör. — Székely Jenő. — Mészey József (Győr). — A Zborói Társaság. — A Kalocsai Kátholikus Kör.

Veőrös Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bertalan (Bodás-utlak). — A Dunaföldvár. Egyenlőtlő kör. (Dunaföldvár). — Barcsa Mihály (Biharosvár). — Csolnoki István (Hajdúhadháza). — A Leicvici Gasztroszi Kasszinó (Leicvics). — Lantty János és Szivák János (Alberti-Isra). — A Csengeri Kasszinó (Csenger). — Király Mihály (Zenta). — Kunz Róssó (Temesvárd). — Budai Sakkos Társaság (Budapest). — Patkó Imre (Talpás).

Szerkesztői üzenetek.

Haláltánc. Erőltetett, sokszor komikusan körmönfont stílus, a mely mögött nincs egyéb, mint őrös mesterkedés.

A végzet. A rengeteg hosszú vers nem mond semmit, vagy legalább semmi olyat, a mit mondani érdemes volna; csupa a lírai közlések felszínén mozgó szöveg.

Ábránd. Valóban nehéz elhatározás, kimondani egy versre, hogy rossz, holott az önképzőkör is megjutalmazta. Mi mégis elszánjuk rá magunkat, mert a vers csakugyan rossz.

Virágok haldoklásakor. Meddő órák. Csinált virágok, itt-ott bombasztok, nincs semmi gyökereik.

Téli éjjel. A csárda. stb. Az a baj, hogy nincs megírni érdemes mondani valóját és nem érdekes az sen, a hogy azt a keveset elmondja.

Tűz. A nagy szavak még nem jelentenek verset. Bánatos hangok. Nagybőrra régi közléhelyek csépel.

KÉPTALÁNY.

A 16-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Az élet áres fogalom, mindenki saját tel-szese szerint önthet tartalmat beléle.

Felolós szerkesztő: HOITSY PÁL.
 Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.
 Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Bluz-selyem méterje 1 K 75 fill.-től feljebb. Utolsó divat-újítások! Bérmentve és már elvámoltva házhoz szállítva. Gazdag mintakollekcióit postafordultával küld: **HENNEBERG** selyemgyáros Zürich.

UTI BÖRÖNDÖT és egyéb finom bőrúrt legelőnyösebben vásárolhat a készítőnél **CSANGONÁL** Bpest, IV., Múzeum-körút 5. Telefon: 67-00. Olcsó szabott árak. — Grand Prix aranyérem Páris. **A OZIM FONTOS.**

"KULATAR" szobrász és építőművészek által tervezett :: kész művészi sирemlékek állandó kiállítása Budapest, VIII. ker., Köztemető-ut 4. sz. Iroda **BLUM LAJOS** sírkövegyárában.

Rohitsy Tempel Styria Donati **Legdusabb, természetes magnézium-glaubersóforrások.** Forrást Magyarországon részére: **Hoffmann József, Budapest V., Balthory-utca 8.**

Vegyen Foulard - selymet! svájci Kérjen tavaszi és nyári újdonságainkból ruhát és bluzokot való: mindegyik Foulard, Voile, Crêpe de Chine, Chinés cachemire, Eolienne, Mousseline, 120 cm. széles méterenkint 1 K 20 fill.-től feljebb, fekete, fehér, egyszerű és tarka, valamint kímés bluzok, egyszerűen készült pamut, rózsa és selyem ruhák. — Mi csak garantáltan erős selyemszöveteket állunk el vám- és portmentésen direkt a háza magánvevőknek. (Készletesen levélpostán.) **SCHWEIZER & Co., LUZERN U 24 (Svájc.)** Selyemkivitel. Királyi udvari szállító.

A csecsemő izom- és csontképződését „Kufekes” tápszer és tejjel előnyösen előmozdítjuk; a test sulya normálisan gyarapszik. „Kufekes” nem táplál gyermekek nyugodtak, álmuk egészséges, étvágyuk általában jó, emésztésük rendszeres minden tekintetben kitűnően fejlődnek.

Serravallo KINA BORA VASSAL Hygienikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitűnt. Erősítőszert gyengélkedők, verszőnyögyök és lábadozók számára. Zivágyorjlesztő, idegerősítő és vérjavító szer. Kínosó ft. 7000-nál több orvosi vélemény. **I. Serravallo, a. a. kir. akadémikus Trieste-Barcola.** Vásárolható a gyógyszerárakban állítólagos üvegekben K 2.50, literes üvegekben K 4.50.

ÁGNES Természetes szénsavdús savanyúvíz a széklet. **Edesknuty L.** Kapható mindenütt.

CALIFIG "CALIFORNIAI FÜGE-SZÖR" kellemes és hatásos **HASHAJTÓ SZER** Megbízható, kipróbált és enyhe Minden gyógyszerárakban kapható. Nagy üveg 3 kor., kis üveg 2 kor. **Főraktár: Török József, Király utca 12, Budapest, VI.**

Virágkedvelőknek! 20 különféle fajból álló sorozat a legújabb szobacserép-növényekből, virágosított vagy ábraképfelirányú díszítésű, választékban összesen 3 és 6 koronáért; arctólis növényeket cserép nélkül, teljes megőrzésére a legelőnyösebb, utánavált, mint különlegeseket szállít: **Gróf uradalom kertkezelőse, Felsőseged, Somogy m.**

SALVATOR Kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás vese- és hólyagbajoknál, köztvényénél, cukorbetegségénél, vörhenyénél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitűnő hatása. — Természetes vasmentes savanyúvíz. Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszerárakban. **SCHULTES ÁGOST** Sainyo-Lipóci Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

Keble átalakul rövid pár nap alatt

ami **Héléne Duroy** asszony csodálatos fölfedezésének köszönhető, amely egy év óta nagy feltűnést okozott.

Meggyőződésből és biztonnággal kiálthatom ma fel: Nincs asszony, akinek a természet igazságtalansága miatt szenvednie kellene. Ma már nincs sovány kebel, sem csontos váll, sem pettyhűd mell! Végre elértem azt a célt, amelyet eddig mások hiába kerestek. Rövid pár nap alatt elérhető a csodálatos határos fölfedezésem következtében, teljes, kerek, kemény, harmónikus alakú kebel, formás nyak és csodaszép vállak.

Biztonsággal és elégtel-lel állítom meg, hogy az első vagyok, aki a nő megszépülésének titkát föltalálom és egyedül az én birtokomban van. Néhány lelkiismeretlen utazó megkísérelt még most is, hogy teljesen értéktelen és az egészségre ártalmas, nekik azonban hasznathajó produktumait földicsérje, azonban az a visszhang, amelyet az én fölfedezésem úgy Franciaországban, számos közönség- és hálaíratot gyűjtöttem egybe, amelynek olvasása által bárki is meggyőződhetik, hogy találmányom korunk legelső fölfedezési közé sorozható és hivatva van arra, hogy az egész nő-esztétikát megváltoztassa.

Óntól fűg, hogy úgy változom át, mint azt én eslekedtem. Én önmagamban bizonyítottam, hogy az én fölfedezésemmel az utat és szavatságot vállalkoztam érte.

Czimezze az alanti szelvényt egy 25 filléres bélyeggel ellátott borítékban és egy 25 filléres válaszbélyeget mellékelve Héléne Duroy-hoz Division 228/A, 12 Rue de la Chaussee d'Antin Paris.

ban, valamint a kiföldön is kellett, ennek érikét bizonyítja és magasan helyez mindazon szerek fölé, amelyeket máig a nő kebel szepítése és üdesége emelésére hármely országban megkíséreltek. Rövid pár nap alatt sikerült fölfedezésem által — amint ezt én is megírtam — hatja — egy sovány és nem éppen gacsiós nő úgy átalakult, hogy melle pompásan kifejlődött, nyaka remek formájú és vállai tökéletes szépek lettek. A nő nem szerezésénél, akik nagy soványaság vagy pettyhűd melletk által al voltak esztétik, hozám seregltek tanácsért és mindkét esetben a legjobban bizonyult találmányom. Egy brosúrám pedig számos közönség- és hálaíratot gyűjtöttem egybe, amelynek olvasása által bárki is meggyőződhetik, hogy találmányom korunk legelső fölfedezési közé sorozható és hivatva van arra, hogy az egész nő-esztétikát megváltoztassa.

Óntól fűg, hogy úgy változom át, mint azt én eslekedtem. Én önmagamban bizonyítottam, hogy az én fölfedezésemmel az utat és szavatságot vállalkoztam érte.

Butor

izlése és szolid kivitelben, tej-lakberendezések pészpéz v. részletre kapható

Sárkány J.
butoriparosnál Budapest VII., Erzsébet-körút 26. műhely és raktár.

A budai Szt.-Lukácsfürdő

Nagygyógyászati és Therma-szállóhelyén szoba teljes ellátással naponta 10 koronától feljebb. Minden szoba kiltással a Dunára, kénes iszap-fürdő és iszapforrások. Fűrdőismer-tetést díjmentesen küld.

Szt.-Lukácsfürdő részvényitárs.

LEN

és penáitok követlen első kézből, a legjobb minőségben, szel, balt, abrosz, förtököz, szebeendő, vízben, egész kelengyék stb. stb. Saját érdekekben körjen mintákat ingyen és bérmentve

MARTINEK JÓZSEF szövődejéből
Roth-Kosteletz W/v. Csehország.

KÁLMÁN és BARTA
uri, női- és gyermek-dívat áruház
Budapest, IV., Kecskeméti-utca 14.
legújabbban most megjelent

Kérje DIVATÉRTESÍTŐ-jét, melyet a cég ingyen küld meg.

Tátra-Virágvolgy

a Tátra lá szélétől és portól védett **klimatikus gyógy- és nyaralóhely**, víz-nyágyintézetrel és állandó fűt. fürdő-orsóval **Poprád** város közvetlen közelében. Innen a Dobsonai legbarátságos legközelebbi uton érhető el. Omnibusz közlekedés minden vonathoz. **Javalva** Basejow, neurasthenia, vérszegénység, sápkór, idegesség, gyomor- és bélhajoknál stb. betegs.

Állami hivatalnokok az elő- és utóidényben szobaárakból 50% engedményt élveznek. : : :
Étkezés naponta a penzióban: reggel 2 dében 4 és este 2 fogás 5 korona. Kívánatra prospektust küld
Tátra-Virágvolgy gondnoksága.

Az egészség

megtartása olyan törvény, a mit megtart mindenkinek a ki a könnyű járás finom művészetét gyakorolja.

Könyven járjunk!
Természetesen kell járnunk!

A legbiztosabb módja, hogy természetesen járjunk az, hogy olyan cipőszarkot hordjunk, a mely visszavezet bennünket a természethez.

Az egyedüli tökéletes cipőszark az

"O'SULLIVAN"
gummi sarok.

Cipészétől csak ezt kérje!
Hasonnevi utánzatot ne fogadjon el!

SZENT LÁSZLÓ (Püspök) Héviz-gyógyfürdő
Nagyvárad mellett, Kernáts János fürdőberli kezelése alatt.

Kényelmes közlekedés. Vasárnapon Nagyváradtól 1/2, kocsin 3/4 órái távolban. Május—augusztus hónapokban naponta 12, vasárnap- és ünnepnapokon 16 vonat közlekedik Nagyváradal. A vasúti állomás a fürdőtelepen van.

Az európai hírd 41° C. meleg természetes héviz javalva van: az izületek és izmok eszón bántalmánál, idült a különböző savas izületi loboknál, csonttörések és különösen visszamaradt vastagodásoknál; köszvénynél és annak különböző alakjainál; idegbeszélésnél, melyek rheumaticus alapon keletkeztek (ischiasnál); különböző bőrbajoknál, végre női bajoknál; belsőleg: heveny és idült gyomor-bántalmaknál, májbajok és veseköves esetekben. Állandó fürdőforrás: dr. Nagy Ignác.

A különböző igények szerint berendezett magyarázó szobák napi ára 1 kor. 20 f. és 6 kor. között váltakozik. Gyógyterem (Cursalon) hirlapokkal, zongora, könyvtár és tekeasztallal. Termeszk szép kilátással. Étterem, cukrászda, sétahelyek a fürdőtelepen és a mellette elterülő **éserdőben**. Az erdőben jó tekepálya és Lawn-Tennis. Ut túrkörfürdő és három kádforrás kivül **műfürdők** is vannak rendszeresítve. Újjonnan épült uszoda uszátanítással és homok kúrával. Fürdők 40 fillértől 1 kor. 20 fillérig. **Élsőrendű, kitűnő, állandó zenekar**. — **Telefon-összeköttetés Nagyváradal**. Villanyvilágítás. A legeszebb kirándulás és szórakozási hely. Konyha és vendéglő a bérli saját vezetése mellett. **Prospektust** kívánatra küld a fürdőkezelőség.

Saját érdeke

hogy lehetőleg összpontosítsa szükségleteinek beszerzését egy cégnél, mert ezton vèdi érdekeit legjobban.

- Előnyei:**
1. Nem kell ismeretlen cégekhez fordulnia.
 2. Nem lesznek szétágazó közeleztetései.
 3. Állandó összeköttetésnél pontos és reális kiszolgálást biztosít magának.
 4. Állandó összeköttetése mindig vigyázn fog önt vevőjének megtartani.

Saját érdeke, hogy csak ismert, előkelő céget tiszteljen meg bizalmával.

Aufrecht és Goldschmied utóda

Elek és Társa r.-t.

Budapest, IV., Károly-körút 10. szám.

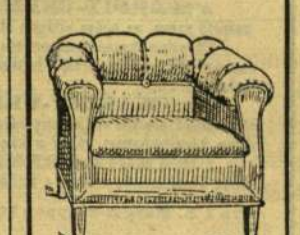
- Kaphatók kényelmes havi lefizetésre, állandó összeköttetésnél folyószámlára is:
1. A magyar és német irodalom összes termékei.
 2. Képek.
 3. Bőröndök és bőröndárak.
 4. Férfi felhőneműek.
 5. Látesővek.
 6. Fényképfészülékek, felszerelések.
 7. Vadászgyerekek, pisztolyok, flóbertek.
 8. Csililár és petroleum-lámpák.
 9. Chinészutárak.
 10. Részbutorok.
 11. Szőnyegek.
 12. Mindennemű hangszer.
- Tuloldali 12 osztályunk összes ezikei elsőrangú minőségűek és minden osztály ezikkeiről külön kimerítő árjegyzékkel rendelkezünk és a kívánt árjegyzékeket ingyen és bérmentve küldjük.
- Elvünk: Vevőkörünk megtartása, pontos kiszolgálás méltányos árak révén.
- Minden felvilágosítással szivesen szolgálunk.

Saját készítményü

előszobaszekrények,
konyhaberendezések, cseléd-
:: szobák, leányzószobák ::
készpénzért és részletre
jutányos árban jótállás
— melletl kaphatók. —
Állandóan nagy raktár!
BERENDEZESI VALLALAT
Bpest, VIII., Tömö-utca 4.

BŐR-SZÉK IPAR

KENDI ANTAL
Budapest, IV. ker. Semmelweis-u. 7. sz.

Angol bútor készítése, festése és renoválása saját műhelyben. Ebédőszékek irodafotelek valódi bőrrel. Ütőbutor állványok kárpitozása. Székálatkítások.

ÁGYTOLLAK!
Legelőnyösebb bevásárlási forrás:
Magyar Kereskedelmi Vállalat, Miskolcz 2.
Tessék árajánlatot kérni!

Technikum Mitweida
Magyar Kereskedelmi Vállalat, Miskolcz 2.
Tessék árajánlatot kérni!

Biztosan

tudjuk, hogy minden ember kezében tartja szerencsét — csak az eszközt kell megtalálnia. Ime, itt van az egyedüli biztos út a meggazdagodás fölé: a magyar kir. szab. osztálysorsjáték, melynek rendkívül kedvező tervezete értelmében minden második sorsjegy

1 MILLIÓ koronát

nyerhet. Ragadja meg mindenki az alkalmat s rendelje meg sorsjegyét az előnyösen ismert bankházban

ifj. SCHÖN ÁRMIN-nál
BUDAPEST, VI., Erzsébet-körút 48.
(Dob-utca mellett)

a hol a következő osztály sorsjegyei eredeti áron:
1/5 K 1.50, 1/4 K 3.—, 1/3 K 6.—, 1/2 K 12.— kaphatók.

Hivatalos órák: reggel 8 órától este 8 óráig.

Szerencse-számok!!
22797, 51060, 36514, 66117, 91866.

Trencsén Teplicz

Rádiumos kénes héviz (36—42°C) iszapfürdők csúsz, köszvény ellen. — Pestői vidék. Olcsó tavaszi kúrák. Milliók új építkezések. Új fürdők. Új szállók. Prospektust küld a Fürdőigazgatóság.

SIÓFOK

FÜRDŐ. — Idénynyitás pünkösdre.
Junius kiválóan alkalmas pihenésre és üdülésre.

A fürdőtelepi szállókban modern kényelem. Elsőrendű ellátás kivánságra diétetikusán is. Pénso-ár 9 K. gyermekeknek 5 K. Pompás fürdő, remek park. Mindennemű sport. Levél- és sürgőnyezim: Fürdőigazgatóság. — Siófokon nincs szűnyog. — Telefonszám 1.

Dr. MAUBERIE
párisi tanár

KORSZAK-ALKOTÓ TALÁL-MÁNYA

PÁRISI VAJCRÉME
Ara 2 és 1.50 K. Alaposan gyógyítja az arcbőr minden természetellenes tisztatlanságait és beteges képződményeit. —
Fővárt Ausztria-Magyarország részére **Nikolita Emil** gyógyszerész, **Nagybecskerekén**. — Kapható minden gyógyszertárban és drogeriában.

INGYEN BEIRÓSZELVÉNY 228/A. SZÁM.

Héléne Duroy asszony találmányára.

Bizalmam van az Ön találmánya eredményében és azt alkalmazni is óhatom. Szíve-kelek kérem ingyen felvilágosításait hozzám beküldeni.

Név: _____
Czím: _____

Vásároljon osztálysorsjegyet
a Török-palotában,
Budapest, IV. ker., Szervita-tér 3/c.

FIÓKOK:

1/4 sorsjegy VI., Teréz-körút 46. sz. Telefon 24—27. : :
12— kor. V., Váci-körút 4. szám. Telefon 11—58. : :
1/2 sorsjegy 6— kor. Távirati czím: „Törökék“ Budapest.
1/4 sorsjegy 3— kor.
1/8 sorsjegy 1.50 kor.

Huzás már folyó hó május 18-dikán.

Ez az, a mil én akarok:

„Palma Kauczuk Cipősarok”

Lohr Mária (Kronfus)

csipke-, vegyítéskészítő-, kelmefestő-, szőnyegszővelő- és szőrmegővő gyári-intézet. * * * Telefon 57-08.
Budapest VIII. kerület, Baross-utca 85. szám.

Fiókok:
IV., Kecskeméti-utca 14.
IV., Eski-ut 6. sz.
V., Harmad-utca 4.
VI., Andrássy-ut 16. sz.
VI., Teréz-körút 39. sz.
VIII., József-körút 2. sz.

KERTIBUTOR

Allandóan választék rész- és vasbutorokban, sodronyágybetétekben, ganymatracokban, kert vasbutorokban, gyermek-kocsikban stb. stb.

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.

PAPAI és NATHAN
vas- és rézbutor yár
Budapest, Andrássy-ú
Fonciére-palota.

KNUTH KÁROLY

MÉRNÖK ÉS GYÁROS
Cs. és kir. fensége József főherceg udvari szállítója.

Gyár és iroda:
Budapest, VII., Garay-utca 10.

Központi és gőzfűtések, légszusz. és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. — Tervek, költségvetések, földelmi előírások gyorsan készíttetnek.

Női A Pozsonyi Kereskedelmi- és Iparkamarától fenntartott nyilvános, három évfolyamu **Felső Kereskedelmi Iskola Pozsonyban.** Érettségi vizsga. Állás-közvetítés. Internatus. Értosítést kívánatra küld AZ IGAZGATÓSÁG.

ÉKSZEREK EZÜSTNEMŰEK
ÓRAK, egyházi szerek, angol, francia, kínai stb. díszítések, gyári áron beszeresedtek. Legújabb angolrendszere részletes leírásokkal.
SÁRGA JÁNOS óra- és ékszerész, Kolosváros.
1911. év májusától Budapest, IV., Kilyó-tér 1. sz. képes nagy árjegyzék ingyen.

Elsőrangú legrégibb országos hírű cég. Fennáll 1810. óta.
HALTENBERGER
ruhafestő és vegytisztító **KASSA**
Lelkiismeretes, gyors munka! Kiterjedt postaforgalom. Külön osztály gyászruhák festésére. Gallér-, kézelőtisztítás (naponta átlag 24.000 darab).
Tessék prospektust kérni.
Postacím: Haltenberger Béla postafiókja, Kassa.

A legjobb és legérférségesebb **hajfestőszer** a **Czerny-féle Tanningene**
hetéig eltart, soha nem fog. Ár 5 korona.
Levelezim: Wien, XVII., Karl Ludwigstr. 4.
Raktár 1, Maximilianstrasse 9.

Szépsége
sokkal tovább tart, ha állandóan **Czerny-féle Keleti Rozsatejet** használ. Ár 2 kor.
A **hozzávaló Balsamszappan** 60 fillér.
A Czerny-féle Osan
a legjobb a fogaknak és a szájnak.
Osan-szájvíz 1 korona 80 fillér, Osan-fogpor 90 fillér. — Kapható gyógyszerárakban, drogeriákban és illatszerárakban.

ALAPITVA 1865.
HECKENAST
GUSZTÁV
ZONGORATERMEI
Bpest, csakis Gizella-tér 2.
IBACH-ZONGORÁK
egyedüli képviselője
Telefon.
IBACH-zongorát játsszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugno, Alice Ripper, Sauer, Stefanlay stb.

Paratlan a maga nemében **RUSZÁNDÁ**
GYÓGYISZAP FÜRDŐ.
Dél-Magyarország, Melenze, (Torontál-m.) bármely más nemzet közü furdót is felülmul. Vasuti-, posta- és távira-állomás
Nyitva május hó 15-től szeptember 15-ig.
Négy modernül berendezett 74 szobából álló szállóval. A furdón orvosi szakteltek rendelői.
Javalva: Köszvény, idült ízületi rheuma, serophulos minden alakjában, kenőgyógyimódnak ellenálló bőrbetegség, psoriasis és prurizoban, vérzésben szenvedő nők idegbetegség, esont-bántalmak, Carias Necrosusnál és idült tuos bántalmaknál is biztosan gyógyít.
Külföldi magyar konyha, valódi hamisítatlan borok, olvasó- és zongoraterem, tékesszal és tekepálya, nagy virágos és árnyékos park, padoktal, naponta cigányhangverseny tartatik. — Prospektust kívánatra díjlanul küld a furdőigazgatóság.

Oly hölgy
a ki az egészséges bőrpótlásra szívt fokot, szepült elintézteti, gyöngéden puhá bőrt, valamint fehér arzbőrt elérni óhajt, kizárólag a **vesszőparipa-illiomtejszappant** használja. — Egyedüli gyártó: **Bergmann & Co. Tetschen a. E.** Darabja 80 fillért minden gyógyszerárakban, drogeriákban és illatszerkereskedésben stb. kapható.

A **MARGIT-CREME** a füröng hölgyek kedves szepítő szere, az egész világon el van terjedve. Paratlan hatása szerencsés összehállításban rejlik, a bőr szonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető.
Mivel a **MARGIT-CREME** utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjegyével lezárni dobot elfogadni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindenemű felelősséget.
A **MARGIT-CREME** ártalmatlan, zartalan, vegyisza készítmény, amely a külföldön általános felülmást kelteti.
Ára 1 K. Margit-szappan 70 fill. Margit-pónder 1'30.
Gyártja **Földes Kelemen** laboratoriuma **Aradon**. Kapható minden gyógyszerár, illatszer- és droga-üzletben.

Fontos hölgyeknek!!
Keleti-féle legújabb szerkesztésű hankötő higienikus és kozmetikai sikerei felülmúlhatatlanok! Tánaszt nyújt és egyezesenind kellemes nyomással összeszorítja a hufafakát. Kifülmön simán a testhez, nem alkalmas, nem oszszik, jótékonyan hat az egész szorvezetre: Áldásos a viselése gyomor- és bélbántalmak, hamisítottak után, viselése állapotban és szülés után, legő-használhatósága számos alakot formál. **Üdön-ság! Gummihasznák varrás nélküli, egyenletes, kellemes nyomást gyakorol, ágadt láb, izületi szesz és egyéb lábbajok ellen.** **Képes árjegyzéket** ingyen és bérmentve küldi **KELETI J.** Bpest, IV., Koronaherceg-u. 17. Alapított 1878. Telefon 13-76.

KOCSIÁRUCSARNOK
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 72.

A monarchia legnagyobb kocsiárakára. * Árjegyzék ingyen.

222. számú broszúra ingyen.
A legértosőbb fedőanyag a **czement tetőcserép**
homok és cementből, mely legúj-tányosabban a **Dr. Gaspary-féle** gépeken készült.
A **lővedelmező homokértékesítéshez szükséges összes gépeket és formákat** falitéglák, úrtömbök padlólapok csövek lépcsőfokok, vályuk előállítására készít **Dr. Gaspary & Co.**
Ma krasztadt, Leipzig mellett.
Külföldesági gépgyár. Kérjük gyárunkat megfogadni.

Valódi Brünni Szövetek
1911. évi tavaszi és nyári idény.
Egy vég 3.10 méter hosszu teljes uri ölgendő (kabát, nadrág, mellény) ára csak
1 vég 7 korona
1 vég 10 korona
1 vég 12 korona
1 vég 15 korona
1 vég 17 korona
1 vég 18 korona
1 vég 20 korona
1 vég, fekete szalon öltönynek K 20.- felöltőszövetek, turistaloden, selyemkammgarnok stb. stb. szállít gyári árban a szállónak ellátás.
posztógyári raktár Siegel-Imhof, Brunn.
Minták ingyen és bérmentve.
A magánvevők alányai szöveteket közvetlen Siegel-Imhof cégédtől a gyártás helyén vásárolni, felette nagyok. — Kolosvárosi Áruforgalom következtében mindenkor legnagyobb választék egész friss szövetekben. — Legolcsóbb szabott árak. A legkisebb megrendelés is teljesen minta szerint és legelőskényben lesz eszkészítve.

SZOBRÁNCZ
GYÓGYFÜRDŐ Ungmgyében.
Glaubersós, hideg, kónes, sós víz. Gyomor- és máj-betegek magyar Karlsbadja.
Furdőidény: május 15-től szeptember 15-ig. Előidény: május 15-től június 1-ig. Utóidény: szeptember 15-től szeptember 15-ig. 30 % áruengedményvel a látkasznál.
Ez a maga nemében paratlan gyógyvíz, mint ivógyógyimódn biztos segédt nyújt gyomor- és bélbántalmak, alhasi pangásoknál, makacs székrekedéseknel enyhén, oldólag hat, májhejőknel, epehomok és epekövek oldólag hat. Vértódlásoknál, szédülések, hűdés, guttalesis rohamoknál vérelvonólag, felszívólag hat, csúszos és kőszvényes bántalmaknál e kör okozta érési termékekre, elrakódásokra az izületekben, azok oldására és kiküszöbölésére hat. Kívértség, szívelhjárás-és ellen, szívkorbetegségeknél, veschejőknel egy a czukor-, mint a fehérjeérválást gyorsan és kedvezően befolyásolja.
Mint furdő különféle izadmányokat, daganatokat, izületi és esont-bántalmakat, csontszét kedvezően oszolja. Görvélykóros daganatok, fekélyek ellen, méh és méh közötti izadmányok, hashártya izadmányok felszívódását elősegíti, a legkülönösebb makacs idült bőrbetegségek ellen bámulatos gyorsan hat.
Vasuti állomás: az Aludról és Pest felől jövőknek **Honvár**, a felvidék és illate Kassa felől jövőknek **Nagy-Mihály**, Ungvárról és illate Békéscsikon 1 és 1/2 óra alatt elérhető.
A víz otthon is sikerrel használható. Ára: egy nagy láda 40 üveggel 20 kor., kis láda 20 üveggel 11 kor. A víz a vasuton szállítási kedvezményben részesül.
Megrendelések és udakodások: * Szobráncz gyógyfurdő igazgatóságának Szobráncz gyógyfurdő címzendők. Posta-cím: a furdő-állomás helyben. A furdő igazgatóság: Dr. Ruzsay Gábor Lajos. A furdő igazgatóság.

Rozsnyay vasas china bora
igen hatásos vérszegény-ség, sápkór, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 korona.
A **Rozsnyay-féle vasas china bor** egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket felülmulja. Vérszegényeknek különösen ajánlható. Kapható minden gyógyszerárakban és a készítőnél: **Rozsnyay Mátvas** gyógyszerárakban **Aradon**, Szabadság-tér.

HALL-furdő. Felső-Ausztria.
Elsőrangú jodbromfurdő. Európa legregibb és leggyógyhatásosabb jodforrása. Hény: május 1-től október 1-ig. Felvilágosítást és prospektust küld az állami gyógyszer-telepek igazgatóság, Bad-Hall Dr. Geiztel szanatóriuma télen is nyitva van.

VASÁRNAPI UJSÁG

21. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL.** BUDAPEST, MÁJUS 21.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Ára 40 fillér.

RÉGI MESTERKÉP RAJZAI A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN.

A **RAJZ KÖZVETLENEBB** művészeti termék, mint a festmény s ennél fogva bizalmasabb oldáláról mutatja be alkotóját, mint amaz. A festőt csak akkor ismerjük alaposan, ha rajzait is ismerjük, nemcsak azért, mert az által esetleg festményeik formájában ki nem fejlesztett gondolataiba, ötleteibe bepillantást nyerünk s ezáltal képzeletvilágához közelebb jutunk, hanem azért is, mert rajzai alapján

tudásáról is határozottabb véleményt mondhatunk. Gyakori eszt, hogy egy művész az unalmasságig érdektelennek tűnik fel előttünk addig, míg rajzai szemünk elé nem kerültek és meg nem győztek bennünket az ellenkezőről. A rajz élvezése és megértése viszont nagyobb művészeti képzettséget és érzéket követel, mint a festményé. A művészi rajz kifejezési eszközei közt ugyanis nagy szerepet játszik a sejtetés, a mi iránt pedig csakis a gyakorlott szemü lehet fogékony. A hol tehát a rajz, illetőleg grafika iránt élénk érdeklődést

tapasztalunk, ott nyugodtan beszélhetünk fejlett művészeti állapotokról. Jellemző, hogy a rajzok és metszetek gyűjtésének divatja egyidős a művészettörténet művelésével. Művészeti múzeumunk rajzgyűjteménye akkor keletkezett, a mikor a hasonló irányú amateurség fénykorát élte, a XVIII. században. Esterházy Miklós herceg, ki — mint helyesen gyanítják — Albert von Sachsen-Tetschen, a bécsi Albertina alapítójának példája után indult, 1796-ban vásárolta meg Pálffy József és Miklós grófok gyűjteményét. Ugyanó tette

Fragonard: Közelgő vihar.

TÁTRALOMNICZ PALOTA-SZÁLLÓ. Szazonyítás június 1-én. — Lőverseny, nemzetközi galamblovászt, tennis és golf. — **KLIMÁTIKUS GYÓGYHELY, MODERN SZANATORIUMMAL!** — Vasut. Posta. Telefon. Prospektust díjlanul küld az igazgatóság.